Контрольный экземпляр

Масс а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 27 июль 1976 шу. • № 91 (5602). • Мах 2 кеп.

НОВ. В. Н. КОЗЛОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Герзашцарча Низий мугIарайка дукххача шерашка а цIена а гIулокх дарахи ваьча дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Козлов** Владимир Николаевича — республикански военкомата политически отдела начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный. 21 июль, 1976 шу.

НОВ. В. С. ПОСТНИКОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЮРИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Социалистически законность чIоагIдеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни юрист яха сийлен цIи лойла нов. **Постников** Вячеслав Сергеевича — Грозненски гарнизона военни прокурора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный. 21 июль, 1976 шу.

КПСС XXV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

Сихача боларца

Укх деношка мукх чуйнца а баьнна хIанз сихача боларца гурахьа дийна кIа чуэцаш ба Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза кхаш леладераш. Цу боахаме укх шера хьалхедаьд кIа — 1557 гектар, мукх — 1029, горох — 282, кеп — 100 гектара тIа. Из беррига хьувкъам чуэцара вIашагIъелла болх беш я шиъ механизированни отряд. Кхашка ялат чуэцача болх беш 22 комбайн я. Механизированни отрядашта еха техника тоаяра новкъостал деш ба мастер-наладчик Нуралиев Шамхани Дадаев Дукхвани.

Социалистически яхье хьалхе лелаеш хьалхоагIа Чагаев Имран начальник вола цхьоагIа отряд. Укх шера ялат во хиннадац цу боахаме. ХIара гектара тIара план 22 центнер йолаш юкъера лаьрхIача 27—28 центнер мукх чуйнцаб. Из ялат ишта дика хилар фу бахьан да аьлча. боахама кхаш леладераша ший ханнахьа де дезаш дола Iунал дика дар да. Цудухьа дика хьийкъад кIан мукхи.

— Укх деношка кIа хьакха дIадоладеннад тхо, — йоах совхоза парткома секретара Домбаев Хьамида. — Шелковской района механизатораша даьча кхайкарала жоп а луш лоаццача хана беррига ка бола ялат чуйнца дакха сопам баьб лермонтовцаша. Шоай дош толамца кхоачашдеш хьа а боагIа уж хIанз.

Комбайнераша дика кхетаду иттлагIча пятилетка хьалхарча шера тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачашде дезнга. Цудухьа еррига шоай торонаш оарцагIъяьхай цар кхашкара ялат ца дойташ чуэцара. Ялат чуэца болабалалехьа шоай техника дика тоаяьяр механизатораша. Цудухьа хIанз наггахьа мара ца йохаш дика лел комбайнаш.

Норма цхьайтта гектар йолча цар дийнахьа 16—18 гектар кIа хьокх. Iуйрийна ялх сахьат даьлча хьабоагIа комбайнераш. Чехка шоай тоха дезача кулг а техе тIаккха кIа хьакха дIаболалу. Ялат чуэцача яьржача социалистически яхье хьалхе лелаеш хьабоагIа комбайнераш Шаипов Iумари, Мадаев Жуниди. Цар комбайнаш тIа карара кара лу цIе вымпелаш агIа. Царел кхы дукха тIехьа ца бусаш къахьегаш ба кхыбола комбайнераш а.

О. ГОЙБЕРДОВ.

Цхьан шеран ах шеран тоъам хиллал доакъар Iалашдергда вай, аьнна Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза къахьегамхоша республика берригача доакъар Iалашдерашка даьча кхайкарала жоп а луш цхьан шеран ах шеран кхоачам хиллал доакъар Iалашде дош деннад «Назрановский» совхоза механизатораша, кхыболча болхлоша.

Кхашка болх бе йиш йолаш ена ха зехьа йоа ца еш, лаьрхIар кхоачашдар духьа еррига шоай торонаш оарцагIъяьхка къахьегаш ба хIанз цу совхоза доакъар Iалашдераш. Дика вIаштIехьбаьккхаб из болх совхоза Плиевски отделене. Сенаж йоллаш, баьцний витаминни хьоар доаккхаш, йол Iалашъеш ба уж хIанз.

Къаьстта хьинаре дакъа лоац доакъар Iалашдеча Плиевски отделене механизатора Ведзижев Джабраила. Генараш кхедеча звено звеньевой ва из. ХIаьта хIанз, ше мукъа волча хана, доакъар Iалашде новкъостал деш а ва. Балха норма 1,8 гектар йолча, юкъера лаьрхIача 2,5 гектара тIара буц чуэц цо хIара дийнахьа.

СУРТА ТIА: (лакхехьа): Плиевски отделене дикагIвола механизатор Ведзижев Джабраил; (лохехьа) «Назрановский» совхозе сенаж йоллара буц чуэцаш я.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Дика хьийкъад укх шера ка бола ялаташ Грозненски района колхозашкеи совхозашкеи. Из доа ца деш ший ханнахьеи чуйнца даккхара беррига низ тIабахийта къахьегаш ба механизатораш. Дерригача боахамашка «Комбайн кхай тIара — нух лаьтта» яхача девизах цхьан комплексагIа ду ха бола ялаташ чуэцара балхаш.

Цу хьакъехьа къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб гурахьа йийна культураш чуэцара балхаш кой тIара оалхазараш леладеча «Ермоловский» совхозе. 2120 гектар гурахьа ялата йийна культураш яр цу боахаме. Царех хIанзле 1953 гектара тIара яраш чуена яьннай. Чах мукъа а лаьккха аьхад дукха хIама ца эшаш 4100 гектар лаьтта.

Лаьтта ахара лаьрххIа вIашагIъелла отряд я укхаза. Цу отряда юкъе а йоагIаш хIара дийнахьа лаьтта оахаш хул юкъера лаьрхIача 15—16 трактор. Дийнахьен буси 16—18 сахьата болх бу хIара механизатора.

Цу отряда лаьрххIа «техничка» тIачIоагIъяьй.

Цу гIулакхо дика совйоаккх трактористий къахьегама овсарле. Цунна тешал ду цар гIулакхаша а. ПланагIа 4,4 гектар аха дезача 8—9 гектар лаьтта ца оахаш а цхьа смена дIаяхийтац царех хIаране. ХIаьта царна юкъе къаьстта дика хьокхамаш гойташ болх бу трактористаша Дзугуев Хьамида, Илербиев Абус, Сулейманов Курбана, Закриев Мулеса. СменагIа юкъера лаьрхIача 15 гектар лаьтта оах царех хIаране.

Сиха чакхдоах совхозе шозлагIа юв культураш дIаера балхаш а.

План 600 гектар йолаш хIанзле 610 гектара тIа дIайийнай боахама механизатораша доакъара лаьрхIа шозлагIа юв культураш. Дийнахьара балха нормаш дукхха тIехкхоачашъеш къахьег механизатораша Витиев Хьамида, Дадаев Балаудина, кхычар.

Х. ИСАЕВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Бурув сиха кIоарглуш доагIа Малгобекски бурув тохара балхий управленерча А. Сальников керте латтача бригадо йоаккхаш йолча 932-ча скважине.

Грозненски химически завода болхлоша дIаболабаьча «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача патриотически боламо дIа ма-дехха социалистически яхь вIаштIехьяьккхача мехкдаьтта тохкараша боккха толам баьккхаб. 20-ча июле цар кхоачашъяьй лоаман породашта бурув тохара шера план.

Шу доладелча денз цу коллективо 1808 метр бурув техад, вешта аьлча, шера тоха дезачул 50 метр дукхагIа. Шу чакхдалалехьа кхы а цхьа эзар метр бурув кIоаргдалийта лерхI цо.

Цу бригадерча бурувдеттараша ишта 42 процент тIехкхоачашъяьй бурув тохара сухала план. Цул совгIа 85,2 процентага дIакхаьчад балха хацах пайда эцилга.

Бедал, химреагенташ, утяжелителаш, цемент, кхыйола материалаш кхом беш дIаахийтарах 270 эзар сом ахча кхоаьд бригадо.

Коллективе беркате къахьегарца белгалбаьннаб бурувдеттараш В. Григорьян, М. Энгиноев, бурувдеттачун гIончаш Х. Батраев, Н. Долгополов, И. Газиков, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦ

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я «Грознефть» объединене буровойи промыслови оборудоване ремонтно - комплектовочни база коллектив. Буровни промыслови оборудованена ремонт ярал совгIа цо ший мастерскешка кайчъю бурувдеттараштеи промысловикаштеи эшаш йола запасни оатхалаш. База болхлой шоаш тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш ба. Оборудованена ремонт ярей запасни оатхалаш арахецарей паччахьалкхен план цар кхоачаш ца еш цхьа бутт дIабахийтабац. Товарни продукци арахецара а из маьхала яккхара а ах шера план 105,6 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа ара а хийца маьхала яьккхар 40 эзар сома продукци.

«ХIара балха денна—дикала Знак» яхача девизагIа къахьегача ремонтникаша толамца кхоачашъяьй дерригача технико - экономически хьокхамий план а. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 8,9 процент тIехкхоачашъяьй. Планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа баь пайда 20 эзар совгIа сом да. Цул кертердар да ремонтникаша мощностех, станочни парках, кузнечни оборудованех, балха ханах бизза пайда ийбар.

ДIадахача ах шера даьха къахьегама толамаш кхы тIа а товдеш дIадолалаьд ремонтникаша шоллагIа ах шу а. Ерригача производственни цехий коллективаша толамца кхоачашъю хIара смена заданеш. Социалистически яхье хьалха латташ я коммунист Дремлюга Юрий керте латта шоллагIча цеха коллектив. Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба токараш Косников Виктор, Дарвин Анатолий, Полтаев Ваха, слесарь Абозин Иван, сваршикаш Энгиноев Сайарбик, Мазур Виктор, кхыбараш.

Л. ГРИГОРЬЕВ.

ПЛАНАЛ СОВГIА 8.600 ТОНН

Дика къахьег иттлагIча пятилетка хьалхарча шера «Старогрознефть» НГДУ чуйоагIача РИТС-1 мехкдаьтта хьаийлеча служба коллективо. Шу доладелча денз цо хьа а нийца цIен а даь мехкдаьтта чакхдоахача заводашка дIадахийтад 311617 тонн «Iаьржа дошув», вешта аьлча, планал совгIа 8600 тонн.

Духхьал июла хьалхарча 20 дийнахьа цар заводашка дIадахийтад планал совгIа 5 эзар тонн гаргга цIендаь дола мехкдаьтта.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НГДУ болхло.

ХЬАЯЬЙ ГРОЗНЕ

Цу тайпара йоазув тIадола тайп-тайпарча изделеех йизза бIаьш яьшкаш хIара дийнахьа Нохч-ГIалгIайчен а вай мехка дукххача городий а торгови организацешка дIакхухьийт «Художник» яхача Грозненски фабрико.

Фабрико арахецача продукцена юкъе да керта тIа техкаду тайп-тайпара хова бесаш дола кхалваьха дииьре, тхан, кIада корталеш. Хозача кисех хьаду укхаза мерех хьекха йовлакхаш.

Бахача наха хоатташ да цу предприяте арахецаш дола берий ловзоргаш, говзанчий кулгаша хьадаь тайп-тайпара сувенираш.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача Грознерча химикий болам хьал а лаьца къахьегача цу коллективо дика толамаш доах иттлагIча пятилетка укх хьалхарча шера. Цо тIехкхоачашъяьй ах шера плани тIанийца социалистически декхараши. Укхаза планал совгIа маьхала яьккхай 160 эзар сома продукци.

ХIанз а графикал хьалха а ювлаш къахьег предприяте. Ишта лакхъеннай арахецача продукце дикал а, дикка кIезигъеннай рекламацеш.

Ерригача коллективо а цхьацца болча толашагIболча болхлоша а низ а хьинар а ца кхолеш къахьегарах хьахинна хIама да из. Царна юкъе тайп-тайпара паччахьалкхен совгIаташ денна кизгах хIамаш ер Глущенко Валентина, прессовщицаш Магомадова Малика, Ефанова Мария, накатчица Шидаева Ажет, кхыбараш. Царгара хьокхам ийбу кхыча болхлоша.

Дукха ха йоаццаш продукцена аттестаци еш фабрика арахецача продукце пхе тайпан дикала лакхагIйола категори еннай. ХIанз уж изделеш паччахьалкхен дикала Знак хьожаяра кийчъеш я укхаза.

Я. БУБНЕНКО.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера дулха кхаба чуоттадаьча хьайбашта ма-могга дукхагIа дулх тIаккхетийтара социалистически яхье а баьппа къахьегаш ба «Алханчуртский» совхоза хьайбаш леладераш.

Укх шера хьалхарча ялх бетта дика толам баьккхаб совхоза 1-гIча отделене воккхагIа волча бежа Iуйю Шовхалов Шамсудина бригадо. Чуоттадаьча поаханна планагIа 5998 килограмм дулх тIаккхетийта везача 9442 килограмм тIаккхетийтар, план 157 процент кхоачаш а еш.

Дийнахьен буси хIара бежана юкъера лаьрхIача 750 грамм дулха тIаккхетийт план 480 грамм мара йоацача. Хьайбашта доагIа Iунал деш виз, хьинар кхо ца деш къахьегаш баьккха толам ба из.

ПланагIа доагIачул кIезигагIа да хьайбай продукци яккхара дIадохийтар а. 9,5 доакъара единица яла езача 7,2 доакъара единица мара еннаяц хIара хьайбана. Цу гIулакхо йиш хилийтар килограмм дулха доаккхаш 2,3 доакъара единица кхом бе.

Ишта дика толам баьккхаб II-гIча отделене воккхагIа волча бежа Iуйю Болкоев Мурайа бригада. Из бригала латт виъ сагах: Болкоев Мурад — воккхагIвола бежа Iу, Болкоев Хьамзат, Валелов Жабраил, Валелов Темарсолт — бежа Iуй. Бригада вIашагIъеллай 1976 шера январь бетта хьалхарча деношка. ДIадахача ах шера план тIехдика кхоачашъяьй барт болча коллективо. Шоаш чуоттадаь кхоабаш долча хьайбашта планал 37499 килограмм дулх тIаккхетийта дезача цар тIаккхетийтад 41226 килограмм. Вешта аьлча ах шера план кхоачашъяьй 103 процент.

Дийнахьен буси хIара хьайбанна 480 грамм тIаккхетийта йоагIача, тIаккхийтийт — 528 грамм. Из продукци яккхара дIадаха доакъар планагIа доагIар мара дац.

Парте XXV-ча съездо юрта боахама болхлошта хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдеча хьинаре къахьегарца белгалъяьннай тахан вай лаккхе йийца ши бригада. Царгара хьокхам эцаш, къахьегама овсарле ма-могга лакх а еш, паччахьалкхенга дулх доххкара укх шерара план толамца кхоачашъяра оарцагIбала беза совхоза беррига а хьайбаш леладераш.

И. БАРАХОЕВ.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Дика къахьегама совгIат кхийчдаьд шоай цIейна — Ерригсоюзни машиннаькъахой денна Аргунски машиннаькъа станце болхлоша. Мухьаш тIадоттара ах шера план 110,3 процент кхоачашъяьй цар. ХIаьта мухьаш тIера Iодахара паччахьалкхен план 102,4 процент кхоачашъяьй. Мухь тIаботташ цхьан вагоно йоаккхаш йола ха нормагIа йоагIачул 0,8 сахьат кIезигъяьй.

Укх деношка цхьана хиннача райпрофсожа президиумеи Грозненски машиннаькъа отделене кулгалхойи заседане итогаш йир цIейна накъайолхаш машиннаькъахой коллективаша даьхача къахьегама толамий. Яхье хьалхара моттиг яьккхачарех хилар Аргунски машиннаькъа станце коллектив. Къилбаседа - Кавказа машиннаькъа карара кара тела ЦIе байракх еннай цунна. Республикански Сийлен-доска тIа яккхийтара облсовпрофе дIаеннай цо даьха толамаш довзийташ йола матерьалаш.

Производственни планаши тIанийца социалистически декхарии тIехкхоачашдарах Грозненски машиннаькъа отделене карара кара тела ЦIе байракх елар Пхьилекъонгий - Юртарча станце, Гудермесски телеграфно - телефонни станце, Грозненски энерго - сетевой района, кхыча организацей коллективашта.

* * *

Нохч - ГIалгIай машиннаькъа болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаяьй Ерригсоюзни машиннаькъа денна сийлена накъабахара. Дукххачар дог гIоздоахача толамашца дезлу шоай деза цIей. Укх деношка Грозненски машиннаькъа кулгалхошеи райпрофсожа президиумои социалистически яхье баьппарий итогаш а яь «Грозненски машиннаькъа отделене профессех дикагIвар» яха сийлен цIи елар дукххача болхлошта.

Из сийлен цIи еннай Грознерча станце поездаш вIашагIъехкараштa Вахидов Булата, Тараторскии Ивана, Апресян Сашика. Гудермесерча станцерча башмачница Серошган Семен Ивановича, цу станцерча бригадира Криванов Василий Юрьевича, дежурнена Бекмурзаев ИбрахIима. Грозненски дистанце бригадира Арапиев Нурадина, поездаш вIашагIъехкачоа Засорин Николай Константиновича, кхыбарна.

Г. АНОХОВ.

ХИЙ ДЕХКАЧА...

Сунженски районе эггара боккхагIбола баьцадаараш кхеду боахам XX партсъезда цIерагIа колхоз я. 550 совгIа гектар дIалоац цун баьцадаараша. Из лаьтта баьцадаараш кхедеча тайп - тайпарча ялх бригадаь дIадийкъад. «Тайп-тайпара» аьлар вай царех баьцадаарашкарча хьалагв, царна деча Iуналга хьежжа во, дике, е вон дикеи а йоацаш юккъера я ала йиш йоландаь.

Хара ца лийча, ала доагIаш да, ялххе а бригадера тайп-тайпара баьцадаараш тIацола кхаш оасарах цIена хилар, хIаьта хьалха кхачача а август беттен цул тIехьагIеи кхачача а баьцадаарий хьувкъам а бац во бригадашка.

Деррига а дикеи ший ханнахьеи хий дехкар бахьан долаш да.

Хьаэшаргъя вай, масала, нов Лохматов Михаил Никитович керте латта баьцадаараш кхедерий бригада. Цу бригада номер хьалхаръяр я, хIаьта, гучох, цунна хозагеха енна а яц из. Баьцадаараш кхедаре а лоац цо хьалхара моттиг.

Укхаза дукхагIа долча кхашка шозза лерттIа хий дилла вIаштIехьдаьннад. Цудухьа, планагIа лаьрхIачул шозза дукхагIа гулъяьй укхаза хьалха кхача кабуц. ШоллагIча хана кхача кабуц хьайоаккхаш латт хIанз. Цхьабакъда тIехьа кхача кабуц чIоагIа хIаразйоалаш йоагIа. Нарсаш гулъяра план кхоачаш а яь, дIахо планал совгIа хьайоахаш латт уж.

Белгалдоалаш хIама да, цу бригаде вокхазахьа а саниа, нарсаш, помидораш, кабуц меттел, хохаш, саьмарсаькх, петрушка, укроп, щавель, хорсам — бетта дауаргаш, мерза шибоз, морковь, кхачан свеклаш, ябакхаш а кхееш хилар.

Цу дикача бригаде а лерттIа хий диллацдаь дIаегIача помидораштеи мерзача шибазаи, уж участкаш хIанзле а вокх кхашта юкъе белгала я хьувкъам во хиларца. Царгара дIа мел йиккха 96 гектара тIара баьцадаараш хий дика диллаи хьийкъан да.

Баьцадаараштa Iунал дика дарах дувцача хана белгал ца яьккхача яргъяц Раиса Алексеевна Рябинас кулгалду № 4 йола бригада а. Укхаза 11 гектара тIа дIайийна хинна нарсаш хIанзле 115 тонн хьа а гулъяь, паччахьалкхенга ехкай. «Щедрый» сортагIа йола нарсаш хIанз гулъеш латт, хIаьта планагIа паччахьалкхенга йохка езача 110 тоннана меттел 150 тонн йохка лерхI уж баьцадаараш леладераша. Тхо цу бригаде кхаьчача дийнахьа нарсий деррига кха шортта хий дилла дар.

— Бригаде 4 гектара тIа я дика тоаенна морковкаш. ДикагIа кхаьча морковкаш кулгашца хьа а яьха укх деношка йохка яхьийта йиш хургья тхога, — аьлар нов. Рябинас.

БIарг тIаотташ да 50 гектар дола помидорий кха. ХIанз шозлагIа хий тох цига «М-100» яхача догIан хьисапе хий деттача установкаш. Буц мо баьццарча хенаш тIа жагIа миссел дукха бурилгаш а яь латт помидораш.

РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Мосиенко Вера Михайловнай бригаде баьцадаараш леладеш 35 болхло ва шоай дукххача балхех тIехдика лоархIавеш. Укхаза планагIа лаьрхIа баьцадаараш кхедаь ца Iеш, пхе гектара тIа планал совгIа дIабийна хохаш а кхыйола культураш а кхею.

Бригаде кхедеш дола деррига баьцадаараш дикача хьал тIа да. Ерригача участкашка цIена оасар даьд, эшача метте ниисъяьй, шоай ханнахьа культиваци яьккхай, хий диллад. Цудухьа хIанз ший болхлошца цхьана хIара культура планал совгIа гулъе дага я Вера Михайловна.

Халахете я, лакхе йийцача бригадашка санна дика латтац XX партсъезда цIерагIча колхоза вокх бригадашкара гIулакхаш.

Баьцадаараш воча хьал тIа да Зайцева Надежда Ивановнас кулгалдеча 6-ча бригаде. Дукхха хьалхагIа хий дилла дезаш яр 11 гектара тIара нарсаш, хий дилла дезар хохашта а марковкашта а. цхьабакъда хий диллара гIулакх во вIаштIехьдаьккхад укхаза. Бригадир йий цунна бехке. Духхьал дIаяргIа вай — яц.

Механизатораша хIара денна оал догIан хьисапе хий деттача установка тоаергъя шоаш. Ала-м оал, аьнар кхоачаш ца ду мара, хIаьта дош доаца ремонт мара яц е езар а. ХIаьта ужжамо «дош доаца» хIамаш бахьан долаш нарсий кха дохъаденнад, нарсаш дегIа ца йоагIаш сацай. ХIанз, кхыметтел колхоза правлене председатела нов. А. Н. Кириллова цу деша енна указанеш а кхоачаш ца яьча тракторий бригада бригадира шийна бокъонца оапаш бувцилга хайначул тIехьагIа, цхьабола кхалнах хьувкъам чуэцаш бохкачара хьа а баьха кулг-кара хий дилла ца оттабича яланзар Надежда Ивановна.

Цхьабакъда, «хIама дуача ханна хилча дика ба Iаг» оалаш ма дий, цудухьа укхаза а да из ишта: нарсашта пайдана хургдий-хьогI ха тинначул тIехьагIа дилла хий?! ХIаьта бригаде тайп-тайпара баьцадаараш тIадолча 90 гектарах ниисса яхаш-м саггота хий дилла дезаш ма бий.

Хий диллара гIулакх дика вIаштIехьдаьккхача хьалха латтача бригадашка иззамиссел йолча нарсий участка тIара хIанзле а 110 тонна дIаеннай. хIаьта 6-ча бригаде 15—16 тонн мара еннаяц.

Ишта ба хин низ!

Кхашка дехка хий доацаш е на тоъаш да ала йиш йолаш дац цу колхозе. Хий укхаза шортта долаш да, хIаьта дIайийнача хIамашта ший ханнахьа хий диллар бригадира говзал я. цхьабакъда цу гIулакха халданза латташ тIахьожам хила беза боахама керттерча агрономагахьара.

Х. МАХИТАРОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерства воккхагIвола экономист.

«МОЛНИЯ-1»

ТАСС ХОАМ

1976 шера 23 июле Советски Союзе урагIа яхийтай «Молния-1» яха бувзама аргIанара спутник. «Молния-1» яха бувзама спутник лаьрхIа я гаьнарча телефонно - телеграфни радиобувзама системана эксплуатаци елга Iалашаара, хIаьта иштта Гаьнарча Къилбаседен, СибарегIен, Дальни Востока, Средни Азеи районашка ядача «Орбита» сета пункташка СССР Центральни телевидене программа дIателара а.

Спутник лакхаэллиптически орбита тIа яьккхай Къилбаседа полушаре апогее 39059 километри Къулбехьен полушаре перигее 499 километри йолаш. Спутнико го бакххара ха 11 сахьати 41 минути я, орбита оагIора ялар 62,9 градус я.

Спутника тIа оттаяьй телевидене программаш дIателаран дукххача каналашка гIолла гаьнара радиобувзам лоаттабаран йола аппаратура хинна ца Iеш командно - измерительни комплекса аппаратура, хIаьта иштта орбитана ориентаци, коррекци яра система спутника энергопитани.

Хьакхаьчача даннеца хьахьокх спутника тIа оттаяь аппаратура лерттIа болх беш хилар, хIаьта «Молния-1» яхача спутникага гIолла бувзама сеансаш ергья оттаьча программага хьежжа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуме

ЮРТИЙ СОВЕТИЙ СИЙ ЛАКХДЕ

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо ла а дийгIа йийцар «Грозненски районa къахьегамхой депутатий юртий Советаша «Къахьегамхой депутатий юртийн поселковин Советий болх тоабарах КПСС ЦК бaь соцами Нохч - ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий юрта (аульни, станични), поселковн Советах» дола Нохч - ГIалгIай АССР Закони кхоачашдарах» Грозненски райисполкома председатела заместитела М. А. Гулькос яь доклад.

Автономни республика Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдир районa Советий цхьайола исполкомаш балха тIа чIоагIагIа лелае яьннай, конституционни нормаши демократически принципаши оттаяьча ханашка хьагулъю Советий сессеш. Исполкомаша хан-ханнахьа отчеташ тел Советаштен бахача нахан.

Цхьайолча юртий Советаша организаторски балха боарам айбар, шоай бокъонех цар биззагIа пайда эцар дика Iаьткъар цар территоре тIарча колхозийн совхозийн экономика дегIаяра, бахача наха культурно - бытовойн торговин гIулакх делга тоадара.

Цунца цхьана гIулакхаш мишта лел хьожаш бaьча тоххамо хьахьеккхар Грозненски райисполкомо (председатель йов. Дурдиев Ш. Я.) «къахьегамхой депутатий юртийн поселковин Советий болх тоабарах» КПСС ЦК бaь соцами «Нохч - ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий юрта (аульни, станични) поселковн Советах» дола Нохч - ГIалгIай АССР Закони хIара юрта Совето чIоагIа леладара тIахьожам лоаттабаь боацилга.

Райисполкомои цун кулгалхошеи лерттIа кулгадац юртий Советий исполкомашта, кIоаргга хьажац цар беча балхага, юртий исполкомий болхлой Iомабац Советаша къестаде бокъо йола дешаш практике чакхдаха ховрдолаш, эсала лел Юртий Советий лоархIами сийн айделга.

Уж кхоачамбоацараш долга дуккхаза райисполкомага дIахайтад Лаккхехьарча Совета Президиумо. ХIаьта а юртий Советашта доал делга мела лел, из да экономикана кулгалдеча, баха нах коммунистически дог-уйла долаш хьалкхебеча, царна культурно - бытовой, медицински торговин гIулакхаш деча, района юрташка социалистически Законность чIоагIа леладе дезача, правопорядок чIоагIъеча къестаде деза дешаш къестадеча дуккхача юртий Советий балха тIа кхоачамбоацараш керттерча бахьанех цаI.

Цхьайолча Советаша тоъал теркам тIабахийтац юртбоахама производство дегIайоалаяра, цун эффективность дIахо айяра, йолаш продукци дикагIа хилийтара йолаш йолча торонехи кхоачамехи бизза пайда эцара дешашта. ЕрригагIа а юртий Советаша дакъа лацац, колхозийн совхозийн перспективни шерен планаш къестаеча, бригадай, фермай, отделеней, механизированни отрядий социалистически яхья итогаш еча.

Из иштта хиларца района цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи йоагIIаш йола терко яц лаьттах, техниках, удобренеех дикагIа пайда эцара, юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай продуктивности айелга мела лел, продукцега дIадолар дукха да. Районерча 14 совхозах йиъне кхоачашъяьяц йислагIча пятилетке ялат кийчдара планаш, бархIне — хьайбай продукташ кийчъяра.

Укх шера районе хьайбаш кIезигденнад, шурен тхан кIезигагIа доах, кхоачашъяц дулх даккхара план, кагий доахан кIезига хьалкхеду, бахача нахагара совъяьнна хьайбай продукташ эцара план кхоачашъелга Iалашдаьдац.

Юртий Советашеи цар исполкомашеи колхозий балха тIа демократически принципаш лелаяра тIехьа тIахьожам тоъам болаш лоаттабац, социалистически доалахье лечкъаярца, шоай коа тIара боахам бахача наха тIехбоалхаш шерборца, бокъо йоацаш лаьтташ дIалувцарца, спекулянташца, дер дайна аьлаюкъе леларашца, бокъонаш кхыча тайпара телхаерашца къовсам мела лоаттабу. ДIадахача шера цу ханаца нийсдича зуламаш делга укх шера ах шера 16,6 процент дегIаденад.

Юртий Советашеи цар исполкомашеи Iалашдаьдац массане а юкъара бархI шера дешанза даргдоацалга тIахьожам лоаттабелга. 1975—1976 дешара шера цхьоалагIча классе деша хайша хиннарех 86,5 процентo мара бархI классе яьккхаяц.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да Юртий Советий организационно - массови балха тIа. Кен - Юртовски, Ильински, Куларински юртий Советашка сессешка во кийчлу, цу гIулакха юкъе тоъам болаш дакъа лацац, массазарча комиссешеи депутаташеи. Цхьайолча Советашка сессешка депутаташа хьинаре дакъа лацац, депутатски запросаш кIезига ю. Дуккхача Юртий Советаша боагIIаш бола тIахьожам лоаттабац, тIанийца решенеши харжархой наказаши кхоачашдара. XV-гIа хержача Советаша кхоачашде аьнна тIанийцача 237 наказах 127 кхоачашдаьд. Советий исполкомаша тоъам болаш гIо дац массазарча комиссешта, из бахьан долаш царех цхьаяраш хIама деш яц.

Дукха кхоачамбоацараш да депутатий дешар вIашагIлолаьча, хан-ханнахьа яц семинараш, совещанеш, «Депутата денош». Хьалхарча ах шера юртий Советий бIаь совгIа депутатах харжархошта хьалхашка отчеташ яьяц.

Цхьайолча юртий исполкомашка хIанз а долаш да письмош, жалобаш, заявленеш къестаеча волокита лелаеш, ханханнахьа тIанийбац гражданаш.

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо Грозненски райисполкомо во беш лаьрхIар «Къахьегамхой депутатий Юртийн поселковин Советий болх тоабарах» бола КПСС ЦК соцами «Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий Юрта (аульни, станични), поселковн Советах» дола Нохч - ГIалгIай АССР Закони кхоачашделга вIаштIехьдоаккхаш беш бола болх. Къахьегамхой депутатий районнии юртийн Советашкара хьалийхар укх соцам тIа белгалдаь кхоачамбоацараш дIадоахилга.

Районнии юртийн Советий керттера декхар да КПСС XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъяра болх чIоагIагIа бар, 1976 шера планаши тIанийца декхараши кхоачашдара депутаташ, района берригa къахьегамхой оарцагIбахар.

Грозненски районнии юртийн Советий исполнительни комитеташта тIадиллад юртий Советий организационно - массови балх дIахо тоабелга, конституционни нормайн демократически принципийн ларда тIа цар болх дIахо эргабоахаш тоабелга. Советий балха юкъе хьинарегIа болх бергболаш дуккхагIа нах юкъеозилга.

Сессеш кийчъелгеи чаккхйоахилгеи массазарча комиссей, общественни самодеятельни организацей болх тоабара, депутатий дешар вIаштIехьдаккхара а цар хьинар айдара, а, харжархошцара бувзам чIоагIбара, харжархой наказаш, партийни, советски органий, шоай решенеш кхоачашъяра теркам тIабахийтаб.

Къахьегамхой депутатий Грозненски районнии Совета исполком декхарийла я юртий Советий балха кулгалделга тоаде, боахами культуреи хьалъечара цар сийн лоархIами айде, Iалашде деза юртий Советаша:

— «Нохч - ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий юрта (аульни, станични), поселковн Советах» долча Нохч - ГIалгIай АССР Законо шоашта еннача бокъонехи полномочееx бизза пайда эцилга, юрташи поселкаши социально - культурно - дегIайоалаяра планаш уваттаечеи чаккхйоахачеи, юртбоахама культурай хьувкъами общественни хьайбай продуктивности айеча, лаьттах дикагIа пайда эцача, Iалам лорадара дола РСФСР Закон кхоачашдеча хьинарегIа дакъа лоацилга;

— бахача наха культурно-бытови гIулакхаш дара, торговлеи общественни кхачани предприятей, школай, медицински культурно - бытовойн учреждений сеть дегIайоалаяран цар болх тоабараи йоакхо елга;

— юрташи поселкаши хозьеш тоаеча юкъе совхозаш, колхозаш, предприятеш, учрежденеш, кхыйола организацеш юкъе дуккхагIа озилга.

Районнии юртийн Советий исполкомашта тIадиллад:

— наха юкъера кхетама болх чIоагIбе, советски Законаш общественни порядка бокъонаш тIера ца боалаш кхоачашъелга Iалашде, социалистически доалахье лорaелга, паччахьалкхени къахьегамеи дисциплина телхаераш ловргбоана гIулакх Iалашде, къахьегамхошта юкъе бокъонца йола правови пропаганда елга, цу гIулакха шерагIа пайда эца беза граждаший юкъарча собранеех, (сходех);

— «КПСС XXV съезда решенеша ма-яххара къахьегамхой письмошца бу болх дIахо тоабеш эргабахарах, советски письмошца бу болх дIахо тоабеш эргабахарах, советски органашка гражданаш тIаэцар тоадарах» бола КПСС ЦК соцам бизза кхоачашбара де мел дезар де.

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета тIадиллад СССР Министрий Совета Соцамга хьежжа юртийн поселковин Советий керда тилови эданеш хьалъяреи йолаш ярашта капитально - восстановительни ремонт яран хьаьдда план оттае.

КУРСКИ ОБЛАСТЬ. Михайловски горнообогатительни комбинате окомковани еча фабрика хьалхара аргIа хьалъяь йоалаш латт. Ерригсоюзни ударни комсомольски стройкера гIишлошъераш 20-гIа сентябрь хьатIаккхачалехьа ше санна кхы йоаца обжигови машиней кхыйола оборудовани вIашагIйолла езаш ба. Предприяте проектни низ — шера 6.200 эзар тонн окатыш. Из доменни сырье хьаю продукт аьшк доалла концентрат хургъя — Михайловски горнообогатительни комбината продукци.

СУРТАШ ТIА: слесараш-монтажникаш (аьрдехьара аьттехьа) Виктор Антошин, Алексей Голубев, Алексей Шикунов, Василий Зарубин, Александр Каробатов, Александр Афанасьев. Обжигови машина вIашагIйоллеча шоаш болх беш, къонача гIишлошъераша массайолча хана кхоачашъю бетта йола заданеш; лохехьа — окомковани ю фабрика хьалъеш латт.

О. СИЗОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

БАРТ БОЛЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Укх тIеххьарча хана «Консерплодоовощ» объединене предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIачарех я Грозненски консервни завода коллектив. Цун керттера дар да предприяте болхлой бартцхьоагIо йолаш хилари шоай торонех бизза пайда ийбари.

— Ткъаь дий къамах нах ба тха заводе барттайна, цхьа дезал санна шоайла тIера, бізаме, Iимерза болаш хьинаре къахьегаш, — йоах завода партийни организаце секретара Толстова Валентина Васильевнас. — Царех ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, белорусаш, дагестанцаш, кхыча къамех бола нах. Керд-керда къахьегама толамаш дахара керттерадар да уж шоайла бартта хилар, шоай предприяте коллектива сий лакхдара цар массане а уйла тIаерзаяь хилар.

— Хьо цу къамах, со укх къамах ва яха дешаш цIаккха хозаргдац тхо долча, — йоах профсоюза завкома председатела, Болгычева Анна Андреевнас. Заводерча болхлочоа моллагIа хало тIаккхьчача тайп-тайпарча къамех бола нах цаI санна массава а оарцагIа воал эшаш дола гIо-новкъостал де. ХIаьта моллагIча болхлочунга дика деча массанена а кхаъ хул цунах. Тха коллектив барт-цхьоагIо йолаш хиларах чот яь варгвоацаш дукха да дувца, яхаш дувц цо дIахо.

Из иштта хиларах дукха масалаш доаладе йиш я. Цкъа хала цамогаш а хиина больнице вихьар заводерча болхлочун Соломатина Фаина Федоровнай мар. Сиха а дукха а цIий ца хуле Iоажалах ца валар кхерам болаш ва уnахо, аьнна хоам кхаьчаб сесагага. Сиха оарцагIа а баьнна цIий делар заводерча ткъаьх болхлочо. Царна юкъе бар Михеева Наталья, Хакимова ПаьтIамат, кхыбола нах. Къамаш къестадеш дола гIулакхаш ца нийслуш тха предприяте интернациональни дезал хьахулаш ларо а хьахьокх тха коллектив барт болаш хилар. — аьлар Валентина Васильевнас.

Консервни заводе керда балха ена къона специалист эрсе Яловая Раиса Андреевна езаелар гIалгIай зIамигача сага Галаев Руслана. Саг йоалаяр а яхар а комсомольски хьисапе долаш керда вахар диллар кагийча наха. Завода болхлой чIоагIа хьага а хьоагаш бахаш ба уж хIанз.

МоллагIа заводе дIадоладеш дола керда гIулакх дуккха нах вIашагIа а кхийтта дездаь чакхдоакх. Укх шера керда паспорташ болхлошта дIалуча хана даьха къахьегама толамаш белгал а доахаш уж дIаделар яхье хьалхалатташта, тIаккха кагирхошта дIаделар уж. ХIара шера шоза улицай цIейш ду завода болхлоша. Цига дакъа лоацаш хул Ленински района къахьегамхой депутаташ. Предприяте викалаши уж вIашагIкхет завода гонахьарча кварталашка бахача нахаца. Цар хаттараш, жопаш тел депутаташа.

ХIаьта шоай балхах, коллектива доттагIIенах лувш социалистически яхье хьалхалатташа. Цох лоьца дувцаш безаме тIаьц, керда балха баьхка нах. Уж тIачIоагIбу йоккхагIа опыт йолчарна, цар шоай опыт дIалуш, кхетам луш хьалкхебу къона консервщикаш. Завода болхлой цхьана вIашагIа а кхийтте кино, театре, цирке ух. Дукха ха йоаццаш Нохч - ГIалгIайчен тIемен къахьегамен сийлен моттигашка гIолла экскурси йир завода къахьегамхоша. Цул совгIа экскурсешка уж баха хиннаб Серженъ-Юрта, Беное, Нальчике, кхычахьа Цу гIулакхаша вIаши гаргаоз болхлой, шоайла дикагIа бовзийт уж.

МоллагIа сагапенсе водаш хилча салаIа водачун цIаккха дицлургдоваш цIей хилийта накъавоакх из заводчанаша. Предприяте кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша деза совгIат, сийлен грамота лу, хIаьта болхлоша иштта деза совгIат, эзаш лу пенсе водачунна. Локхаш пандар болаш, дег тIара доагIача дIайхача дешаща накъавоакх из. Укх шера иштта пенсе ваха накъаваьккхав 15 болхло. Царех ба Журина Мария, Жабаева Маржан, Тишкова Матрена, кхыбараш. Заводе моллагIа мероприяти чакхйоаккхача хана шоаш цига къахьегаш болаш санна дакъа лоацаш хул заводера пенсе бахараш а.

Шоай заводера эскаре гIулакх де болхараш дицлургдоаца деза совгIат дале, балха тIарча, мукъа болча болхлошца цхьана вIашагIа а кхийтте пакъабоах. Иштта укх шера эскаре баха накъабаьхар Абдулкаримов Махьмад, Плешков Сергей, кхыбараш. Уж дIабахабар эьнна тесса битац, цахаддаш бувзам лоаттабу царца. Балха санна эскаре а тешаме гIулакх дар дехаш каьхаташ яьду.

Пхийтта шерал чухьнахьа укхаза болх беш а боацаш предприяте сийлен книжка тIа бихьача болхлой ди белгаллоаккх 25 сом преми а луш, баркал оал. ХIаьта дика болх барах Сийлен доска тIа портрет хьал а теха ткъаь шерал дуккхагIа къахьегаш бараштa Сийлен грамоташи хIаранена 30 сом премии лу. 18 шу кхаьчарий цIей а иштта дезду 20 сом премии а луш баркал оалаш.

Иштта барттайна къахьегаши яхаши йолча коллективо доаха толамаш тIа-тIа дикагIа хул. ХIанзле толамца кхоачашъяьй цо товарни продукци арахецареи из маьхала яккхареи ворхI бетта план.

Б. КОСТОЕВ.

ГIИШЛОНХОЙ ЯХЬА ИТОГАШ ЯЬЙ

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера доаккхий декхараш тIанийцад республикерча гIишлонхоша.

ГIишлон-монтажни балхаш дара шера план 1976 шера 27 декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле планал совгIа 0,5 процент лакхъе, гIишлошъяргa дIабода мах 0,1 процент лохбе, цхьайола объекташ эксплуатаце дIаяла декхараш тIанийцад цар. Цу даькъе эксплуатаце дIаяла дош деннад цар А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводера итташ эзараш тоннаш парафин арахеца комплекс, В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводера сернисти мехкдаьтта кийчду «ЭЛОУ» яха блок хьалъе, цIенош деча эша йоккхий панелаш арахецача Аргунски завода хьалхарча аргIана реконструкци е, Грозный—Ростов яха продуктопровод йистеяккха, кхыйола производственни культурно-бытови гIулакхашта йолеи объекташ хьалъяь яха.

Паччахьалкхен планаши тIанийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара ерригa шоай торонаш оарцагIьяьхар цар. Дуккхача подрядни гIишлошъеча организацеша 1976 шера хьалхарча ах шера дика къахьегама толамаш даьхад. Укх шера хьалхарча ах шера шоай низаца даь гIишлой-монтажни балхаш 1975 шера хьалхарча ах шера даьрел 4 процент дуккхагIа хиннад. Ерригa республика хьанийцача наха чубаха цIенош хьалдара хьалхарча ах шера план 103 процент кхоачашъяьй. ЦIенош хьалдеча эша йоккхий панелаш арахецача Аргунски завода хьалхарча аргIана еш йола реконструкци яь чакхъяьлар, хьайбашта искусственни осеменени яра йола племстанци эксплуатаце дIаелар.

Социалистически яхье эгтара дикагIа толамаш даьхарех я СССР Минпромстроя Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-9, СМУ-11, ПМК-5, «Союзпромэкскования» треста Грозненски спецуправлени «Грознефтехимремстрой треста» РСУ-2, СМУ-4, № 7 йолча треста МУС, «Югстроймеханизация» треста МК-105, «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-9, «Союзмонтаж» треста СМУ-8, «Чечингсельстрой» треста ПМК-920, УМС, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ПМК-2, ПМК-5, ПМК-6, «Консервплодоовощ», объединене Наурски ПМК, кхы цхьайолча подрядни гIишлошъеча организацей коллективаш. Цу ерригача организацеша тIеххкхоачашъяьй хьалхарча ах шера план, чакхдаьха гIишлон балхаш дIадахача шера хьалхарча ах шера даьхарел дуккхагIа да.

Масала, Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-9 коллективо укх шера хьалхарча ах шера план 108 процент кхоачашйир, дIадахача шера цу юкъа даьрел 15 процент дуккхагIа гIишлой-монтажни балхаш даьд цо. № 7 йолча треста МУС коллективо 118 процент кхоачашъяьй хьалхарча ах шера план, «Чечингсельстрой» треста ПМК-920 коллективо — 107 процент, соахкарчул 7 процент дуккхагIа гIишлон-монтажни балхаш даьд цар. Хьалха латта гIишлошъю организацеш дукха я.

Из иштта дале 1976 шера хьалхарча ах шера подрядни гIишлошъеча организацей балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш нийсденад. Хьалха дIаяхача хана санна пусковни объекташ хьалъеча тIадерзадаь дац гIишлонхой дерригa низаш, эсала вIаштIехьбаьккхаб гIишлошъярга дIабода мах лохбара, хьалъю гIишлош дикагIа хилийтара бола болх.

ТIехьаюсача коллективай бехкагIа хьалхарча ах шера ерригa республика хьанийцача шоай низаца гIишлой-монтажни балхаш дара план кхоачашъяьяц, таIдисад паччахьалкхен декхараш. Цхьайола производственни объекташ эксплуатаце дIа ца луш йисай. ГIишлонхоша социалистически декхараш тIанийцадар Ленина цIерагIча заводера «ЭЛОУ» яха блок укх шера хьалхарча ах шера эксплуатаце дIаяла, из объект йистеяккханзар, гIишлонхоша шоай дош кхоачашданзар. Хьалъяь ца йоалаш тIехьаяьцнай юрта боахама, культура, здравоохранене, просвещене, халкъа боахама кхыча доакъой объекташ.

Коммунальни гIишлош хьалъяра хьалхарча ах шера план 89 процент, просвещене объекташ — 58 процент, здравоохранене яраш — 82 процент, культура гIишлош — 33 процент мара кхоачашъяьяц.

Дуккха школаш, драматически театр, мехкдаьтта института дешара корпус, быта цIа, гостиница, лоамашкара Къайзан-Iам яха дешара-тренировочни база хьалъеча хьанийцача ахчах эсала пайда ийбаьб.

Фу бахьан да уж лоархIаме объекташ хьалъечара балхаш иштта эсала лелар? Керттерча даькъе цун бахьан да дуккхача тIехьаюсача подрядни гIишлошъеча организацеша эсала болх бар. Цу тIехьаюсача организацеша шоаш тIанийца декхараш кхоачаш ца дарал совгIа кхоачашъяц паччахьалкхено оттаяь план а. Республикерча 85 подрядни гIишлошъеча организацех 30 кхоачашъяьяц хьалхарча ах шера план. Цу гIишлошъеча организацей кулгалхой сихха оарцагIбала безаш гIулакх да из.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене 16 подрядни организаци я, царех бархIне кхоачашъяьяц хьалхарча ах шера план, хIаьта «Чечингсельстрой» трестерча гIишлошъеча бархI организацех йиъне кхоачашъяьяц паччахьалкхен план. «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управленерча 10 организацех паччахьалкхен план кхоачаш ца еш йисай 3 подрядни организаци.

ТIехьаюсача предприятей хьоккхамаш цIенхаштта Iаткъ бIарччача трестай, управленей, ерригача республика гIишлонхой балха тIа.

Республике кIезига яц дуккхача хана деиз тIехьаюсачарна юкъе йолаш хьайоагIаш йола организацеш, царна юкъе я Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-2, СМУ-3, СМУ-5, СМУ-6, Новогрозненски ТЭЦ-а СУ, «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-11, «Чечингсельстрой» треста ПМК-557, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ПМК-10, «Чечингводремстрой» треста Сунженски ПМК, Нохч-ГIалгIай Минторга СМУ-5, кхы цхьайола организацеш.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-3 коллективо подрядни балхий ах шера план 72 процент мара кхоачашъяьяц, дIадахача шерарчул итт процент кIезигагIа даьд гIишлон балхаш. Цу управлене СМУ-6 коллективо ах шера план 73 процент мара кхоачаш а ца еш, соахка хьалхарча ах шера даьрел 16 процент кIезигагIа даьд гIишлой-монтажни балхаш. «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-гIишлонхоша ах шера план 71 процент кхоачашъяьй, соахка цу юкъа даьрел 14 процент кIезигагIа да даь балхаш, цу управлене СУ-2 паччахьалкхен план 79 процент кхоачаш а еш, соахкарчул 29 процент кIезигагIа даьд гIишлон-монтажни балхаш. «Чечингсельстрой» треста ПМК-557 коллективо 80 процент кхоачашъяьй хьалхарча ах шера план, дIадахача шера ах шерарчул 8 процент кIезигагIа даьд гIишлой-монтажни балхаш.

Уж санна дола масалаш кхы дуккха а доаладе йиш я. Дуккха подрядни организацеш тIехьа юсаш хилара бехказа яла йиш йолаш яц. ТIехьаюсача коллективий хьалхалаттачарна санна мел эша гIишлон техника, болхлой низ, ахчан средстваш, гIишлон материалаш йолаш я.

Во дар фуд аьлча хьалхалаттачар санна материальнии къахьегамеи ресурсех кхетамца пайда эцац тIехьаюсачар, цхьачар зехьа йоаю уж. ТIехьаюсача коллективашка во я къахьегама дисциплина, эсала вIаштIехьбаьккхаб къахьегам, боагIача тайпара пайда эцац техниках, производстве пайда ца эцаш деш-дола зенаш дукха да.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-3 коллективо къахьегама овсарле лакхъяра ихе бетта план 88 процент мара кхоачашъяьнзар, цу управлене СМУ-8 коллективо — 84 процент, Новогрозненски ТЭЦ СУ коллективо 80 процент, «Кавсантехмонтаж» треста коллективо — 78 процент, «Севкавнефтегазстрой» треста объединене СУ-11 коллективо — 70 процент, цу объединене СУ-12 гIишлонхоша — 75 процент мара кхоачашъяьяц къахьегама овсарле лакхъяра задани.

КIезига бац «Союзавтоматстрой» яхача опытно - экспериментальни заводе творчески уйла балха юкъеккхухьаш, къахьегама овсарле лакха а йолаш бола нах.

Иштачарех ва коммунистически къахьегама ударник, КПСС членалла кандидат слесарь - сборщик В. Головенко.

СУРТА ТIА: В. Головенко,

А. ТРУНОВА сурт.

Социализма мехкашка

Куба республика къаман цIей

БIубенна гIа боах Кубо

Июль бутт сакъердамеча карнавалий ха я Кубе. Гаьнна хьалхагIа денз хьайоагIача традицегIа сафра — шекара эрз чуэцаши дуккха бетташ дIалоацаши йоаккха ха чакх ма-яьллиге а дIадолалу мехка из сийрдеи шийи тайпареи халкъа цIей. Карнавалашка сакъердаш хул Гаване а мехкарча дуккхача кхыча городашка а. Цхьабакъда Орьенте яхача провинце бахача наха йоах, хIаьта цхьа бахьан доацаш а яхац, эгтара сакъердамегIа йола карнавал город Сантьяго-де-Кубе хул Карнавал хьаеллача хана, массаза а яхар мо, цу городе — Орьенте столице — боагIа Кубай дуккхача районашкара туристаш. Ишта дар 1953 шера июле а. Цу хана боккхача новкъа гIолла цахаддаш автомобилаш ухар Гаванера, Матансасера, Пинар-дель-Риора. Из цIей дезде баьхкача нахах цу хана цхьаннена а дага хиннадале тамаш я цхьа кIезига мара боацача, къона адвокат, студенчески тхьамада Фидель Кастро хьалха а волаш болча революционерашта карагIдаьннача шийча нийсса кхы цхьаькха доацача гIулакха тешаш а хинна кастта шоай дIаотта безаргболга.

ЧIоагIа сакъердаш дIайихьача карнавальни бийсанна кIаьдъенна город чIоагIача набарах енна уллар сатоссаш эттача сатеме эгтара хьалхара гера дувла доладеннача хана. Монкада яхa казарма — мехка малхбоалехьара диктатора Батиста цитадель йолчахьа дувлар герз Оттаяь хиннача планагIа. Монкаде чухьалха патриоташ арсеналашка улла герз хьа а даьккха из бахача наха дIадекъеи американски монополеша оттаваьчун йоххаеннача режима духьала восстани гIоттаеи езаш бар. ТIема низ бе-бе бар Бе йоахкаш шоакъала топаши пистолеташи мара йоацача массехк кIанта духьала лаьттара тIема гIулакх шаьрдаь ваьннача пхи эзар сагах латта гарнизон Цу тIа а атака еш хиннараша керттера доккхал даьча загадоацаш чухьалхилгах хIама хиннадацар. ТIом болабеннача хьалхарча сахьаташка дуккхагIа бола революционераш боабаь е батистовцаша лийца кара а бига низаш дарах тIехьагIа байна бар. Ф. Кастронеи массехк кхыча патриотаи трибунано йIаьххача хана набахта бахка судамаш йир.

ТIехьагIа кубински халкъа кортамукъалеи къовсама ала баьнна сийг а хинна дIаэттар революционерий турпала гIулакх. Цул тIехьагIа массехк шу мара ца доалаш — 1959 шера I январе — из низ бола къовсам республике халкъа Iаьдала йизза котало а йоаккхаш чакхбаьлар.

23 шу даьннад Монкада казармана штурм яьча дийнахьа денз. Ма довзаргдоацача доалаш хувцаденнад цу хана денз кубински лаьттаи сибат! Тахана Куба Республика — социалистически содружества йизза бокъо йола член — бIубенна йода социализм хьалъяра наькъагIа. Котъяьннача революце кхы юха оттаргдоацаш дIададаьккхар расовии социальнии нийсхо йоаца гIулакх, сага сага эксплуатаци елга, хьабе болх ца хулга, моцали къели Кубе халкъа Iаьдал эттача хьалхарча шерашке а денз дIададаьккхар йоазув - дешар ца ховлга, хьалъе йолайир школаш, техникумаш, училищаш, лакхера дешара заведенеш. Республике бахача нахах хIара кхоалагIа вола саг дешаш ва тахан.

Просвещене, унахцIено лораяра, социальни Iалашон даькъе социалистически Кубо доаха толамаш хIанз къоабалдаь тIанийцад эгтара лоархIамегIа йолча дунен халкъашта юкъерча организацеша. Кубински опыт дог уваттадеш дола масал да дегIаухача дуккхача паччахьалкхенашта.

Шерагара шу массаза доал тоалу Кубай къахьегамхой материальни торо, халкъа вахара хьал. Массе метте сиххдаь хьалдеш латт чуIе цIенош, шерра-шера дуккхагIа керддача квартирашка чухувш дезалаш. Кубай дегIоидле — Гаванера гаьна йоаццаш хьалъяь, дика кийчъяьча квартирашка итташ эзараш нах баха Аламар яха поселок.

Толаме дегIаух кубински революци. Социализм хьалъяра керда рубежаш белгалйир соахка декабре хиннача Кубай Компартей I съездо. ХIанз республика историе чухь лоархIаме веха а хинна дIаэттача кубински коммунистий исторически форума решенеш кхоачашъяра болх беш да ПаргIатон ГIайрен тIара халкъ.

Доккхий да Кубо экономика даькъе доаха толамаш. Кубе керда хьадаьд, масала, электроника, радиоаппаратура хьаер, машинаш хьаер санна дола доакъош. ЧIоагIа дегIаух шекара, горнорудни, мехкдаьтта чакхдоаха промышленность, торговни промысловни флот, энергетика. Укх дезача нюльски деношка республика массе миIингера хоамаш ух карарча пятилетка хьалхарча шера 6 бетта планови заданеш кхоачашъярах.

Айххача доттагIало, вежарашхеи вIаши гIойле йолча тайпареи цхьана леладеча гIулакхаша ювзайолийт Куба Республика Советски Союзацеи социалистически содружества кхыча мехкашцеи. Мах баь варгвоацаш доккха да кубински экономика хьалъечеи чIоагIъечеи социалистически мехкаша ду новкъостали опыти. Советски Союзера, Болгарера, Польшера, ГДР-ера, ЧССР-ера, вежарашха долча кхыча мехкашкара эзараш инженераш, техникаш, болхлой, лораш, преподавателаш, геологаш ба Кубе болх беш. Камаьрша хIател цар шоай знанеш кубински доттагIашта, къаман специалисташ кийчбара новкъостал ду.

КПСС XXV съезде ше къамаьл деш Кубай Компарте ЦК хьалхарча секретара, революционни правительства премьер - министра Фидель Кастрос интернационализма практика, вIаши дагара дараш кхетадара, вIаши лархIареи тешам хиларей масал да, аьлар Советски Союзацара вежарашха дола доттагIал. Тха халкъо, белгалдаьккхар цо, доккхал ду шин сийлахь - боккхача мехкацарча ший гIулакхех.

Монкадана штурм е болхача хана къонача патриоташта дагаяьллача сийрдача кхоанега болача наькъагIа йода Куба Республика СССР-цеи социализма кхыча мехкашцеи айхха цхьоагIо а йолаш. Турпалий денале гIулакх дицденнадац халкъа. Цар цIераш техкай тахан форда кемаех шекара заводехи, школаех а промышленни предприятеех а.

О. КОЛЕСНИКОВ,
ТАСС корреспондент.
Гавана.

Пятилетка хьалхарча шера тIаьйца доккхий социалистически дехкараш кхоачашдеш къахьег Грозненски ремонтно-механически завода коллективо.

Укхаза дукха ба «ХIара балха денна — дикала Знак» яха Грознерча химикий болам шерра хьал а лаьца беркате къахьегаш бола болхлой. Царех ба шоай сменин нормаш 50—80 процент тIеккхоачашъеш хьабоагIа укх сурта тIа шоана гуш бола сварщикаш (аьрдехьара аьттехьа) Н. И. Муха, А. К. Суркова.

А. ТРУНОВА сурт.

ЦIЕЙНА НАКЪАБОЛХАШ

Шоай цIейна — машинаькъахочун Ерригсоюзни Денна — дикача толамашца накъаболх Грозненски локомотивни депо новатораш.

ИттлагIча пятилетка хьалхара шу доладелча денз цар кийчъяьй 130 рационализаторски предложени, царех 100 хIанзле а балха юкъейоалаяьй. Даьча лоархIамех цу гIулакхо 15 эзар сомал кIезигагIа боацаш пайда бала беза.

22 кердалар балха юкъедоаладаьд коммунистически къахьегама ударника дизельно-заготовительни цеха слесара Ширягин Анатолий Федоровича. Цо кийчъяьча рацпредложенеша дикка гIо ду локомотивашта ремонт яра балхий эффективность лаккхъе, материалаш кхом беш дIаахийта.

Иштта къахьегам овсарегIа беш я дизельно-заготовительни цеха бригадираша Хаджиев Ахьмада, Серобабин Евгене, мастера Токарь Василе, слесара Кацуба Глеба. кхычар кийчъяь предложенеш.

Грозный станце тепловозага хьожаш латташ яр мехкдаьтта чудолча цистернаех вIашагIтеха состав. Хайра хIама ца эшшаш нормал 1122 тони дукхагIа мехкдаьтта дар цунца дIадахьа лийрхIар. ДоагIачул шозза дукхагIа «Iаьржа дошув» чудоIа цистернаш йIаьха яр. Беза мухь тIабола из поезд ханал 20 минут хьалха Артезиане кхоачайир Ценев Ивана кулгаллеча бригадо.

Машинаькъахой цIей сийна тIаийца доккхий социалистически дехкараш толамца кхоачашдеш хьайоагIа тепловоза машиниста Садовниченко Николая локомотивни бригада. Шу доладелча денз цо дIа-хьа йигай беза мухь тIабола 22 поезд. Планал совгIа 10 эзар тони мухь дIа-хьа бихьача цу коллективо хьалхле лелаю цIей сийна яьржача яхье.

Цу тайпара дика къахьег тепловозий машинистий Шкутов Виктора, Семикозов Юре, Истамулов Султана, Пронин Владимира, кхы дуккхачар бригадаша.

Массехк ди хьалха Грозненски локомотивни депо эксплуатаце цехе дика кхаъ кхаьчаб. Профсоюза райкома президиумои машинаькъа Грозненски отделенеи решенегIа профессех дикагIбараш яха цIераш хьожаяьй локомотивни депо машинисташта Скибо Бориса, Лепешков Георгена, Семикозов Юрена, машиниста гIонча Бабошкин Николайна, слесарашта Усов Виктора, Амерханов Александра.

* * *

Дийнахьа а бус а Грозный станце вIашагIъехк поездаш. Машинаькъахоша шоай болх вIаштIехьбоах поездаш тешшаме тIехьа ца юсаш кхача езаргйолча дIакхоачаргйолаши.

ХIанз цар бехктоккхаме декхар да кхашкара балхаш шерра даьржача хана юрта боахама къахьегамхой доагорца, кхычунца ханнахьа Iалашбар.

Грознерча химикий «ХIара балха денна — дикала Знак» яха патриотически болам хьаллаьцачи маневрови диспетчерий сменаша, поездаш вIашагIъехкарий бригадаша, вокзалерча, товарни коарча болхлошеи специалисташеи белгалдалла дола толамаш доах машинаькъахой Денна накъаболхаш.

Укхаза кхычарна масал а луш хьинар айденна къахьегаш ба станце гIолла дежурни йола З. Дудий, поездаш вIашагIъехкарий гIонча А. Балакин, башмачникаш А. Коневцев, М. Решидов, поездаш вIашагIъехкар Б. Вахидов, дуккха кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

ЮРТАРА СПЕЦИАЛИСТАШ КИЙЧБАР

Дальневосточни экономически район хьатIадоагIача 10—15 шера вай мехка экономике хьалхарчарех цхьа моттиг дIалоацаш хургья. Цунна дувзаденна Дальни Востока юртбоахама, къаьстта цуй къулбехьерча районашта, чIоагIа эша иттлагIча пятилетке юртбоахама продукташ йоахилга дикка лакхдар. Лоаццача хана лаьсса дала лаьтташ карадерзаде деза, баьцадаараш, коартол, шура, дулх, фуаш, дуга, сон дуккха дукхагIа яха еза.

ХIанз Дальни Востока къулбехьеи хIара юртбоахама предприятепа лакхера е юкъера технически образовани йола 22 специалист кхоач, хIаьта дукха ха ялалехьа эшаргвар—30 ва. Из дехкар кхоачашде тIахьийхай Дальни Востока вузаши техникумаши.

Иштта Дальни Востока юрташка тоъаш бац керттера болхлой профессеш йола специалисташ а. Уж кийчбар лоархIаме да. Приморски крае хьайиллай дуккхача юрташка филиалаш йола юртара 10 профессионально-технически училище (ПТУ). Укхаза кийчбу механизатораш, мелиоратораш, хьайбай боахама мастераш, тайп-тайпара машинаш тоаяраи лелаяраи слесараш, тракторни бригадай бригадираш. ХIанз краерча юртбоахама шера 3—3,5 эзар тайп-тайпарча профессегIа бола болхлой кийчбу профтехучилищаша. Къона кадраш кийчъяра иштта доккха гIо ду Приморья юрташкарча школаша а.

СОЛДАТОВ Виталий.
АПН корреспондент.

Хьинар айдаь къахьийгача...

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически дехкараш тIаийцад Грозненски экспериментально-механически завода болхлоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьча цар бизза пайда ийбу шоай торонехи кхоачамехи. «ХIара балха денна—дикала Знак» яхача девизагIа къахьегача завода болхлоша цхьа бутт дIабахийтабац паччахьалкхен плани тIаийна социалистически дехкараши тIехкхоачаш ца деш. Продукци маьхала яккхара хьалхарча ах шера план ханал ах бутт хьалха кхоачашйир завода коллективо. ХIаьта шоллагIча квартала план а 16 июне кхоачашйир цо. Хьалхарча ах шера заданел совгIа завода болхлоша маьхала яьккхар 67 эзар сома тайп-тайпара продукци. ДIадахача шера хьалхарча ялх бетта маьхала яьккхачул 11,3 процент дукхагIа продукци маьхала яьккхар укх шера цу юкъа. Валови продукци арахецара ах шера план 103,4 процент кхоачаш а еш, планал совгIа арахийцар 35 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. ДIадахача шера ялх бетта арахийцачул 13,2 процент дукхагIа я арахийца валови продукци. НоменклатурагIа продукци арахецара задани а йизза кхоачашъяьй цар.

Шоаш даьха къахьегама толамаш кхы тIа а тоадеш къахьегаш я завода коллектив укх июль бетта. Цудухьа хIанзлехьа дикка тIехкхоачашъяьй цо продукци маьхала яккхара ворхI бетта план а. Июль бутт бовлехьа август бетта календарагIа цо маьхала йоаккхаргья 70 эзар совгIа сома маьха товарни продукци.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера къаьстта дика тоадаьд завода болхлоша шоай дерригa технико-экономически хьоккхамаш. Къахьегама овсарле лакхъяра ах шера задани 101,9 процент кхоачаш а еш, соахкарчул 13,2 процент лакхъяьй из. Планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна пайда бара ах шера задани 136,1 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна 35 эзар сом пайда баьб.

Дукха болхлой ба заводе уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш хIанз сентябрь бетта чотах хьинаре къахьегаш. Царна юкъе хьалхалаттачарех ба слесараш-сборщикаш Демонов Василий Тихонович, Черняев Юрий Павлович, кхыбараш. Цар кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара хилац. Цудухьа цар цкъа дIаелча ОТК болхлоша юха ца ерзаеш дIайохьийт из.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: керда хьае езача продукце чертежашка хьожаш ба слесараш-сборщикаш В. Демонови Ю. Черняеви.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС XXV СЪЕЗД: РЕВОЛЮЦИОННИ ТЕОРИ ТВОРЧЕСКИ ДЕГIАЙОАЛАЯР

КПСС XXV съезда КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча парте ЦК Отчетни доклада тIа эггара хьалха хьахьекхад, хIанзара зама кIоарггача социальни хувцамашца белгалйоалаш хилар. Шер а чIоагI а лу дунен социалистически система позицеш. Керда паргIатонаш хьаелласинай къамий - кортамукъален къовсам лоаттабаь мукъадаьннача мехкашта хьалхашка. ТIа-тIа боккхагIа хулаш низ болаши боагIа капиталистически монополей Iазапа духьала къахьегамхоша лоаттабеча къовсамга, шерлуш я империализмана духьаларча къовсама масштабаш. Исторически событей берригача леламо бакъду, социализмо доккхий низаш доахкаду шийна ду, «керда, боарам боацаш дика торонаш яхьача дегIаахара стадега яьн. вай хIанз адамле» (ПСС, т. 45, оагI. 402) яьхача В. И. Ленина хьалхагIе а гуш хиннар.

ХIанз, хьалхагIа цIаккха а ца хайнача тайпара дика гуш да, адамлен социальни прогресса керттера лостам дунен социализмо, цун низ дегIаахаро, социалистически содружества мехкаша чакхйоахача арахьарча политико — халкъий машара, паргIатон, кортамукъален политико еш йола воздействи чIоагIъяларо белгалбеш хилар Капитализм, кердача хьалашца таръяла гIерташ ший хур-могар по пешшехба а, къаьнарча общества экономически, политически, идейни вахара еррига оагIош чу а лоацаш кIоаргга кризис Iувшаш я.

Капиталистически система вIашдухьаленаш кIоарглуш, производство готлуш, хьабе болх боаца нах тIа-тIа дукхагIа Iовш, хIамай маьхаш лакхлуш, валютни, энергетически, бедала кризис чIоагIлуш латтача хьалашка каькатта цIалгаш санна йохаш я «массане а хьал-торо тоалу», «цхьатарраpча торонийн социальни партнерстван» общество оалаш йолчох йола буржуазни теоретикий тайп-тайпара концепцеш Малхбузехьара цивилизаци боккхача английски историка Арнольд Тойнбена хетачох, массе метте йохар кхерам болаш я, нагахьа санна цо сихха чIоагIъе «самотрансформаци» чакх ца йоаккхе.

Цхьабакъда коммунисташ таьна ба капитализм «ши-шегIа хIалак хургья» аьнна хетара. Дуккхача моттигашка революционни низа духьала латтара хIанз а кIезига доацаш кхоачамаши торонаши я цун. Цхьабакъда дунен тIарча событеша тIа-тIа дукхагIа бакъъю, кердагIа йола, монополистически капитализм йохкалуш, деш латта капитализм я аьнна Ленина яь вывод.

Массе метте къовсам баржаш латт реакцена, Iазапа духьала, керда, кийсхо йола социальни строй бахьан долаш. Португале революци яьннай. дIаяьннай Грецера тIема-фашистски правительство, мельеннай Испанера франкистски режим. Чурчеи арахьарчеи низашшара тIехъяьнна йоккха котало чьеккхай Вьетнама турпалча халкъо. Коталонца чакхбаьннаб Лаоса, Кампуче, Мозамбика, Ангола халкъаша лоаттабаь къовсам.

ХIанзарча революционни процессий марксистски анализ яро КПСС XXV съездага йиш хилийтай уж дIахо дегIаахара тешамегIа долча наькъий хьакхехьа вывод е. Цу процессий тенденцеши торонаши низа кхетаяра боккхача лоархIаме да португальски чилийски революцей урокий анализ яр. Цу тайпара анализ я а йир КПСС XXV съездо.

Португальски революце дIаяьккхар вай хана юкххейисача фашистски режимех цаI, колониальни импери дIаяккхарга кхоачадир гIулакх. Социальни эргалоний низ бола рычаг а хинна дIаэттар из революци Цо мукъадаьхар халкъах доахка Iалаьмате доккхий низаш. «ХIаьта, нагахьа санна тахан, — белгалдаьккхад Л. И. Брежнева Отчетни доклада тIа, — фашизмана духьаларча революце дийн а лаь вIашагIтеха политически низаш хIанз а къоарза, цкъаза духьале ец йола сурт морг дале а. шаьра къоасталуш цхьа кIама да: Португале халкъ мохк демократически дегIаккхувлар духьа чIоагIа ларда йоххара тIехьа, социальни прогресса тIехьа да».

Кхеталеш да, революционни прогрессага бодача наькъа тIа хIанз а кIезига йоацаш халонаши кхерамаши хилара мах банза барrбоацилга. Дуней халкъашта юкъерча реакце, Португале чухьара реакционни низаш ма-могга хьал а лоаттадеш. революцена духьала пайда эц массе тайпара тIахьоча низах, шантажах, провокацех, ше хержача наькъагIа дIаладхара португальски халкъа новкъарле е гIерт. Португале чурча гIулакхашта цхьанна а тайпара юкъе ца гIертийтар — дерригача революционни прогрессивни низий керттера декхар.

КПСС XXV съезда яьча ЦК Отчетни доклада тIа марксистски мах баьб иштта шоай буржуазеи кхыча мехкий монополейи Iазапахи эксплуатацехи мукъабовла къахьегамхой чIоагIа безам хилар хьахьекхача чилийски революце урокий а. Керда вахар хьалде гIовттадаьд цо дуккха аламаш, прогрессивни демократически реформаш чакхъяха йолаяьй Цхьабакъда кхыча мехка империализмо вIашагIбелачеи мах тийнначеи тийшача балхах сакхийнадац чилийски революце. ТIема-фашистски хунто Iаьдал бе а делла. Чилиски халкъа дикагIа болча къонгийи мехкарийи цIий Iодахийтар мехка. Чилийцашта карагIдаьннача революционни хIамашта чIоагIа хIама техар. хIаьта а халкъо къовсам сацийтабац.

Чилийски революци хана эшаро боабац цун исторически лоархIам, паргIатони социализман гIулакха тIехьарча берригача къовсамхошта боккхача лоархIаме йола цун опыт. Из эшаро тIехьашка яккхац болхлой классо Iаьдал хьадаккхара наькъаш бе-бе, цу даькъе хиланза дарг мел доаца хьалаш долаш дале, машара никъ а хила тарлуш хиларах йола марксистско-ленински вывод.

Цунца цхьаьа чилийски трагеде цIаькха а бакъъяьй ше лораe ховш хила еза революци яха марксистско-ленински положени. Чурчеи дунен халкъашта юкъерчеи реакце леладеча тийшача балхашта фе хилар, паргIатони прогрессеи наькъа тIа мел латтарашшара пролетарски солидарность чIоагIъяр — халкъа карагIдаьнна революционни хIамаш карара ца далийтарaи чIоагIдарзи хиланзе даргдоаца хьал.

Укх тIеххьарча шерий революционни болама опыта ларда тIа КПСС съездо цхьаькха а лоархIаме цхьа вывод яьй: монополистически капитала доала бокъонца кхерам тIабессача моттиге моллагIа зуламаш дарах юхасацац империализм, демократеи законностеи цхьаккха белгало йитац цо, кхыча мехкий паччахьалкхен суверенитет йохае кийча я из. ПаргIатони прогрессеи гIулакхо дIадех империализмана духьалара деррига революционни низаш оарцагIа доахилга, массаза а дунен халкъашта юкъерча империалистически реакцеца цхьана хулаш оамал йола контрреволюци ховдамболлаш юхатоха уж кийча хулга.

Капитала мехкашка халкъий хьаштий леррагIа гадоахараш коммунистически партеш я. Цар сий айдалари влияни чIоагIъялари, КПСС XXV съезде белгал ма-даххара, — вай хана белгалагIа йолча оагIоех цаI. Цунна тешал ду, коммунистически партешта миллион гаргга саг IотIакхийтта хиларо, цу даькъе Малхбузен Европе — 400 эзар гаргга саг. Дуккха а дукхагIа хинна парламенташкеи Iаьлала моттигерча органашкеи хоржамаш деча хана коммунисташта хьалхара дIателла голосаш. Дуккхача аламий тIа-тIа дукхагIа дог теш, коммунисташа шоай хьашташ леррагIа хьаллоаттадеши лорадеши хиларах: демократеи социализмаи байракх чIоагIа шоай бе йоаллаеш хиларах, халкъий ираа бахьан долаш шоай са ца кходеш къовсам лоаттабеш хиларах.

Коммунистически партей низ марксизма - ленинизма теорена тешаме хиларах, пролетарски интернационализма меллургйоацача принципаш тIа уж кхотаенна хиларах латт. Тайп-тайпарча мехкий коммунисташта юкъе, бакъдар аьлча, цкъаза хетараш, моллагIча деша лаьца никъ бе-бе хила тарлу. Цхьабакъда шоай мугIараш цхьоагIо йолаши кхотаденнеи хулга чIоагIдара йоакхо а еш, новкъосташха вIаши солидарность а йолаш, хIара парте боккъонаш цхьатара хилара. вIаши сий дареи ши-ший лоIаме хиларeи ларда тIа ювца а юц, къеста а ю цар еррига проблемаш. Цхьанна а тайпара каяли компромисс лелаеи мегаргьяц коммунистически идеологеца тарлуш йоаца марксистско-ленински хьехама тIера бувлара уйлаши гIулакхаши гучаделхача моттигашка.

Коммунисташта хов, революционни процесс дегIайоагIилга, керда общество хьалъелга цу хьехам тIа хьахьекхачеи практико чIоагIъьячеи дуккхача юкъарча закономерностий ларда тIа латтилга. Юкъара закономерносташ кIоаргга кхетаяр, творчески наькъацеи хIара белггаларча мехка хьаьдача хьалий учет леларцеи цхьана тар а еш, царех ког гIортолга яр хила а хиннай, хIанз а я марксистий - ленинций гIулакхех дIахада йиш йоаца оагIув.

Къаьнарча дунен реакционни низаша дерригдунен масштабе шоай антикоммунистически гIулакхаш лаьрххIа вIаштIехьдоахаш хилар дага а лохийта, КПСС XXV съездо белгалбаьккхар пролетарски интернационализма къаьстта лоархIам. Национализми шовинизми пролетарски интернационализмана духьала а уттаеш, империализма идеологаш цу тайппара дунен социализма, коммунистически болхлойи болама низ мелбе гIерт.

Цу хьалашка къаьстта лоархIаме да пролетарски интернационализмах моллагIча тайпара гIертараш ходамболлаш юхатохар. Цун принципаш йицъяллийтар, ерригача революционни отрядий вежарашха йоля солидарности вIаши юкъера новкъостали ца лархIар классови моастагIчоа хьалхашка царгара гера Iоэцар хургдар.

Ший хана Маркса яздаьд. «ДIаяхача хана опыто хьахьекхад, тайп-тайпарча мехкий болхлошта юкъе хила езача а кортамукъа бовдар духьа шоаш лоаттабеча къовсаме вIаши чIоагIа гадахара цар дегаш ураувттаде дезача а вежарашха йолча цхьоагIонах дош ца хетаро цар декъаденна низаш массе метте эшадарца зулам дергдолга» (К. Маркси, Ф. Энгельси. Соч. т. 16, оагI. 10).

Советски коммунисташа дIакхайкадаьд доазол дехьарча шоай новкъосташцеи коммунизма гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсамга гIолларча цхьатарра уйлаш ярашцеи, къахьегамхой хьашташта тIехьарча берригача къовсамхошца шоай цIена дог-уйла а солидарность а хилар. Бувзамаш дегIаккхувлеи кIоаргдеи дага ба уж коммунистически йоацача прогрессивни — халкъий машареи кхерамзлени гIулакха хьалхара шоай бехктоккхам кхетабеча, сихдаь хьадеш латта герзаш соцадайта гIертача, расизманеи колониализманеи духьала йолча революционно-демократически левосоциалистически партешца.

КПСС XXV съездо анализ яьй дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбара гIулакхо классови къовсама мишта влияни ю яхача деша а. Кхоккам кIаьдбарои тайп-тайпара социальни системаш йола паччахьалкхенаш машаре яхарои классови къовсам соцабарга кхоачадац гIулакх. Цар чулоацар тайп-тайпарча мехкашта юкъерча гIулакхий дакъа мара дац. Цун маIан фуд аьлча, из да, мехкашта юкъера къовсамаши довнаши тIемаца, низ е низа кхерам юкъебакккхарца къестаде дагIац яхилга. Цхьабакъда кхоккам кIаьдбарга дIадоахалургдац капиталистически производствени отношеней системо ше хьалхьоабеш болча классови къовсама законаш. Монополей эксплуатаце, цара, Iазапаера къовсам дIахо лоаттабу цу тайпарча къовсама аьттув болашагIа йола торонаш хулийтача кхоккам кIаьдбара хьалашка а.

Цхьаккха корта боацаш да машаре дахар капитализмана новкъостал делга, социальни политически статус - кво соцаяь лоаттаелга хIана дац аьнна маIан долаш да яхаш массе тайпарча «аьрдехьарча» экстремисташа дувцараш. МоллагIа революци хьалхьоаю чурча классови вIашдухьаленаша, уж кхоккаялара боарамо. моллагIча мехка эттача къаьсттача хьало. Революцеш арахьара тIаккхухьаш яц, буржуазни обществана шийна чухьа классай къовсам дегIаахарга хьежжа кийчлуш я уж.

Укх тIеххьарча шерашка машаре дахара принципаш чIоагIъешача хьалашка хиннача революционни хувцамаша бокъонца бакъбаьб классови къовсамахи из хьаболабеннача моттигехи, революционни процесс дегIаахара законех бола марксистско-ленински хьехам.

Коммунисташ дог тийша ба, кхоане машара, прогресса, социализма низий хиларах.

Степан ТИТАРЕНКО,
исторически Iилмай доктор.

(АПН).

КАСПЕ МЕХКДАЬТТА

Советски Каспе ерригача районе мехкдаьтта лохар а доахар а «Каспморнефть» яха объединени я. Форда чура мехкдаьтта дахара йоккха опыт Iоаяьй азербайджански мехкдаьттахоша. «Каспе чура керда гучадаьнна мехкдаьтта мишта доах дувц сона «Каспморнефта» Керттерча геолога Хошбахт Юсуф-задес.

— Ткъаь пхиъ шу хьалхагIа форда чура мехкдаьтта даха доладе лаьрхIар Азербайджана мехкдаьттахоша. Хургйолча форда городока — мехкдаьтта промысла чертежаш оттайир Баку йиллача «Гипроморнефть» яхача Iилма-тохкамеи проектни институто. Таханара форда юккъера мехкдаьтта промысел — Мехкдаьтта ТIой — дерригa мехка йовзаш я.

Мехкдаьтта ТIош тIа хIанз болх беш 3500 гаргга саг ва. Укхазара гидротехнически гIирсий дIоахал 200 километр гаргга да. 12 цIагIа-общежите бах мехкдаьттахой. Дукха ха йоаццаш пхезза вIаштIардаь цIеноu а хьалде доладаьд укхаза. Мехкдаьттахой гIулакха хьалъяь я укхаза столовеш, буфеташ, тикаш, цу даькъе зизаш дохкар а. Городоке я клуб, ахкани Iаьн ши кинотеатр, сайрийнаре школа, техникум. Автомашинел совгIа «Скори помоща» катераши вертолеташи я городока медсанчаста. Мехкдаьтта ТIой санна йола мехкдаьтта промыслаш хIанз массехк я Каспе. ТIатIа дукхагIа доах цига мехкдаьтта а. ХIана Азербайджане доахача дерригача мехкдаьттах дукхагIдола дакъа цигара доаккх. ИйслагIча пятилетка шерашка каспийски лаьттан ченашкара хьалдаьккхад 60 миллион тонн гаргга «Iаьржа дошуви» 32 миллиард кубометр гази.

ХIанз «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара Керттерча лосталмашка» хьежжа керда, кIоарга хий долчара Каспе районаш караерзае йолаенай «Каспморнефть» яха объединени. Из дехкар толаме кхоачашдара азербайджански мехкдаьттахошта новкъостал ду форда тIа гIолла лела тайп-тайпара, «Апшерон», «Азербайджан», «Хозар», «Баку» яха бурув детта установкаш юкъейоагIача низ болча мехкдаьтта промыслови флото. Цу флотиле новкъосталца Каспе малхбоалехьарча туркменскии казахскии бердашка а кхаьча, цу тайппара тохкамий географи шердаьд азербайджански мехкдаьттахоша.

Форда тIа гIолла лела бурув детта установкаш юкъейоалаяро хьахьекхад уж чIоагIа экономични хилар. Масала, цар новкъосталца яьккхача метр скважинага форда тIарча стационарни площадке бодачул 200 сом гаргга кIезигагIа мах бода. Цул совгIа, форда тIа гIолла лелача установкаша ха дукха кхою. Стационарни площадке буруш тохара кийчо еш деча балхашка (свaех лард йоллаш, оборудовани вIашагIъехкаш) массаза а бетташ ха йода. ХIаьта форда тIа гIолла лелача «Хозар», «Баку» яхача установкашта цу тайпара балхаш эшац, цудухьа массехк дийнахьа кийчйий йоал уж буруш тохара.

«Гипроморнефть» яхача проектни институте хIанз кийчъеш геттара кердача кема проект я. Хьадаь даьлча цо новкъостал дергда 250 метр сомача хи тIоанах буруш чакхдаккхара. Цу тайппара, комбинированни хьисапе хургда Каспе лаьттан ченаш дIахо таххар. Бакинций опыто хьахьекхад, буруш тохара хий кIоарга доацача моттигашка стационарни майдаши кIоаргагIа долча моттигашка хи тIа гIолла лела установкаши гIойленагIа хилар.

Каспе юкъера дIаяьккхай лелхамаш деш мехкдаьтта лахара метод. Азербайджана геофизикаша кийч а яь юкъейихьай лелхамаш ца а деш тохкама буруш детта метод. Цудухьа хIанз форда чура садоахка хIамаш йоаяц. Кийчъяь юкъейихьай Каспе чу мехкдаьттеи скважинашкара цIенданза дола хийи ахара торо юкъера йоаккхаш йола скважинаш яхареи парна эксплуатаци яреи технологи.

Цу цхьан ханна чаккхъяьккхай форда юкъе гIирсаш хьаллара, трубопроводаш тIаккхахьараи Iочуяхкараи кийчо ю система. Каспе тайп-тайпарча районашка хIанзле а 300 километр гаргга трубопроводаш Iочуехка яьннай.

Расим АГАЕВ,
АПН корреспондент.

Баку.

ЭЦАРХОША СИЙ ДЕШ

Сихъенна, дIакхайда бийлла латта бе боаллабу тIормиг цхьай мигIингера бе а белла, балха яха араяьлар Тамара. НаIар тIа гIабоаккхаше а, тата а деш, тIорме чура Iобежар боккха дошо гIоз. Ший наькъа мара кхы уйла йоацача Тамарена хоадаланзар из хIама. ЛагIаш тIа гIолла IокIал ше йоалаш, тIорми дIа а бийхка, цун кэ бе деллар цо.

Балхара чу а ена. паргIата яьнначул тIехьагIа мара дагабоханзар Тамарена гIоз. Цига гучадаьлар цунна из бовр. «Мича боабаьб-хьогI из изъяхаш уйла йора цо, дуккха моттигаш дагалувцар. ше болх беш хиннача тика чу из бисача санна хетар цунна. Цу ханна хьачуяьлар цун лоалахо Хьава.

— Тамара, фу хинна хьона, цхьа безаме йоацаш майий хьо, — аьлар цо.

— Кхы доккха хIама-м хиннадац. дошо гIоз яйса мича бихьаб ца ховш, цун уйла еш ягIар со, — йист хилар Тамара.

— Ер бий из, — дIахьекхар Хьавас, ший бе боалла гIоз.

Иштта ба Саидова Тамарена цун лоалахой Котиева Хьава, Тимонова Валентина Михайловна. Цхьан нанас баь йижарий санна безаме, вIаши хьожаш бах уж.

Ше дIа мел кхаьчача нахаца дика товш я Тамара, наькъа дегашка кхача ховш, сагах дог лазаш я. ХIанз из болх беш йолча Грознерча горпищеторга № 16 йолча тика чу ера цхьа йоккха саг. Из дар итт шу хьалха, Тамара цига балха эттача юххье. Цкъа а шоза а яхар мо зийра из Тамаре. Юххера а хаьттар цунга кхы хьона хьалхара тика тIа ва саг веций хьа, аьнна. Саг воацилга гучадаьлар.

Ше яха квартира цунга хьа а алийта, цуна тика чура эшар ше а шийца болх беча кхычар а наIарга дIаккухьаргдолаш гIулакх дир Саидовас. Граждански Сийлахь-боккхача Дай-мехкен тIемашта юкъе дакъа лоацаш хиннача цу йоккхача сага Назарова Надежда Петровнайна иштта гIулакх ду цо укх итт шера. Цу тайпара гIулакх лоаттаду пенсионерка йолча Прата а.

Нахаца Iымерза, безаме, эздий гIулакх долаш йолча продавеца Саидова Тамарена яздаь дукха баркалаш да тика чурча предложенейи жалобайи книжка тIа.

«Массаза а дега тоам хиле аравоал со Саидова Тамарегахьара. Цо оалаш дола дош, деш дола гIулакх цхьа ший тайпара дог цIена да. ЦIаькха а цIаькха а юхавaха безам хул Тамара йолча тика тIа. Берригa продавецаш иштта баларе бакъахьа дар», — иштта яздy цох пенсионера нов. Цупаева.

Иштта дIайха дешаш аьннад цох эцархочо Дидигов Мухьмада а.

— Нанас яь йиша санна тхона кхоачара хет Тамара, — аьлар цох тика директора заместитела Сердюкова Анна Егоровнас. — эшаш моттиг эттача, массаза а наькъайоал тхона из. Ткъаь сагах латтача тха йоккхача коллективе сий деш а лоархIаш а я Саидова. Сагах далла йиш йола дика мел дар шийх доаллаш саг я из. Массаза а план тIеккхоачашъеш хьайоагIа тха тика коллектив.

Цу балха юкъе кIезига дакъа лацац Тамаре. Цунна тешал ду дIаяха пятилетка кхоачашъеш дика къахьегарах, коллектива общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лоацаш хиларах цунна Къахьегама Цlеча Байракха орден яларо а. Ханза продавецаи эцархочoаи юкъе къовсаме моттиг эттача (наггахьа кийслу цу тайпара), Тамарена массаза а ала корадоагIа цар барт товргбола дош. — Иштта къамаьл дир Саидовах Сердюковас.

ДIаяхача пятилетке «Социалистически яхье котваьнар» яха шиъ значок елар цунна, дуккха сийлен грамоташ тийннай.

Саидова духхьала цхьа производствени болх баь Iац. Из хIанз месткома председатель я. Тайп-тайпарча къамех болча нахах латтача шоай коллективе кхетама болх бу цо, тIаийна дехкараш кхоачашдаря—социалистически яхь дика вIаштIехьйоах.

Цу тика чу балха яхалехьа, кхычахьа йолаш а общественни вахара юкъе дика дакъа лоацаш хиннай Саидова Тамара. Горячеисточненски станицерча столове балха йолаш моттигерча Совета депутат, Грозненски района халкъа суда заседатель йолаш хиннай из Ший дехкараш дика кхоачашдеш чакх а яьннай.

Дуккхача шерашка ший хьаIайна балха дика эпыт кхычарна дIайовзийт цо. ХIаьта керда баьхкача къонача болхлошта массаза а накъайоал из

— Къона кхалсаг тховш долча балха еча, — йоах Тамаре, — сона массаза дагабох эггара хьалха балха яхача сайна новкъостал даь Хусаинов Мувсаи Чучаев Жамухеи. ХIаьта сона эшаш санна балхах дIайола цуна новкъостал эшилга хов.

Цо Iомабаь, хийха ба къона продавецаш Мусаева Зина, Магомадова Тамара, Магомадова Зара, кхыбараш. Шоай хьехархо санна нахаца эздий а гIулакхаца а хила гIерт уж.

— Доккхий дехкараш оттадаьд торговле болхлошта хьалхашка парте XXV съездо укх иттлагIча пятилетке, — йоах Саидовас. Уж толамца кхоачашдара низ кхобергбац аз а са новкъосташа а.

О. БОСКАРОВ.

Доазол дехьара

РОССЕРА БАЬХКА ДИКА «ХЬАКИМАШ»

Шоа яхача провинцерча Дурге яхача эфиопски юрта цхьа этаж йолча школа здлнена хьалхашкарча майдан тIа дуккха нах вIашагIкхийтта митинг хинна сел дукха ха яц. Ерригача округера эзараш ахархой, массанахьа а кхоачашн кIаьд па лушш учебникаш, тетрадаш тIаьнкIал доахкаш бола школьникаш, кIайдена кортош дола сабаре боккхий нах, къаман формера кIай «шаммаш» тIаювхаш бола кхалнах лакхача таьнашта кIал Iийне гулбеннаб соахка декабрь бетта Эфиопе центральни районе болх баь советски Цlеча ЖIарга медицински болхлой дIа-юха уха отряд пакъаяккдар дукха.

Цу юкъа советски медикий группо дарбан новкъостал даьд амебни чен, трахома, пневмонии яха лазараш долаш, хорш ухаш хиннача 20 эзар совгIча унахошта. Дарбан кхача беннаб 15 совгIча кхалсаган берап. Къаьсттача машинашна кийчъяь отряд Дурге яхача юрта беча балхах кхоачам баь Iийнаяц.

— ХьалхагIа цIаккха а тха коллегаш ца хиннача моттигашка хила дийзал тха, — яхаш дувц советски лорий группа кулгалхочо Степан Николаевич Лебедева. — Цхьан юрта кхаьчар тхо цкъа, хIаьта из садоалла хIама чудоацаш санна яр. Цхьан цIалга чу «хьевенна» цхьа воккха саг мара вацар, из а виса хургвацар ше лела ца могаш хинна мара. Оаха дIакхетавир из тхоаш малаш да я сенна даьхкад а. Воккхача саго, тхога ла а дийгIа, зурма хьа а йийна, халла цIагIара ара а ваьнна, цхьа тамашийна гIайгIане йиш лекхар. ТIаккха фу хилар мотт шоана? Массе оаьмIорахьара тхо долча тIаьха болабелар «еннача» юрта-баха нах.

— Из-м, вешта — велар лелх С. Н. Лебедевга, — тха болх дIаболабеннача юххье дар. ХIаьта цул тIехьагIа эрсий «хьакимий» (лорий) цIи тхона йола база хиннача Камбата район доазонел гаьнна ярахьа дIахезар. ТIаккха Шоа провинце а дуккха гаьнагIарча кхыча районий а массе мIиигера тхо долча аха баьлар унахой. Эггара чIоагIагIа белталлоалаш хиннар цар молхаша царна цу сахьате гIойле еш хинна хилар. Хьалха дукхача эпераашка лаьттача йокъало йоагаьнча цу моттигашка, ма дарра аьлча, цхьаккха тайпа медицински новкъостал лешмича хиннад. Цар организмана геттара керден тамашийна дарба доалаши средство хиннай антибиотикаш. Эзараш нах лечара бахен берзабен вIаштIехьдаьлар тха.

Советски лорий гIулакхий чIоагIIа мах бир Шоа провинце бахача наха, моттигерча Iаьлала органий, кулгаллеча болхлоша, Цlеча ЖIарга эфиопски общества викалаша. Хьаьший накъабоахаш яьча митинге цар шоаш кхо ца беш новкъостал парах дег тIара баркал оалаш къамаьлаш дир цар.

— Юха дийллаш, тхо долча юха дахканза ма Iелаш, — аьлар Камбата района административни секретара Хайле Вольде-Микаэла. — Эрсий «хьакимаш» даим тха дегашка латтаргба.

Ю. УСТИМЕНКО,
ТАСС корреспондент.
Аддис-Абеба.

«ГАВАНЕРЧА ЦАР САГО» САЦА МОТТИГ ЕХ

Соахка 4 декабре сарахьа нийслагIа сахьат доладеннача хана Сент-Энн яхача каналски городокера автофургончикаш сенача майдан тIа яха араьлар полицейски машин. Чархаш тIарча цхьан цIен паIарах хIама техар капрала Дункана: «ХIамаш тIаювха, мистер Лайон Хьо управлене кхоачавелга тIалиллад сона, цига хьога массехк хаттар де безам ба».

Полице дIаболхача наькъагIа укх тIеххьарча итт шера хинна событеш дагалувдаш вар Верн Аллен Лайон.

ШАЙТIАЦАРА ЦХЬОАГIО.

...1965 шера бIаьсти. Шийтткъа кхоъ шу дизар дукха ха йоаццаш дезлаьд Верна. Шоай Айоверча университете шера кхы дийшачул тIехьагIа аэрокосмически техника дешашта инженера диплом хьаэцаргья цо. Къона, талант йола специалист шо-шоашта вакха гIерт хьал дола фирмаш.

Цкъа телефон техар цунга: «Цкъа къамаьл хиннад вай, — яхаш хоз Лайона трубка чура. — Керда, хьо раьза хургвола условеш яла кийча да тхо. Цхьа ах сахьат даьннача гIолла укх адресагIа воалургвацар-хьогI хьо?»

Ресторане вIашагIкхийттаб. Телефон техар бехказа вувл: «Се авиафирма викал ва аьнна ца аьлча валанзар со, ма дарра аьлча, со ЦРУ болхло вале а. Разведкана болх бе безам бий хьа?»

Дагалоаца хаттар оттадарах веха хьайзар Лайон: «Сона-м сай професси дукха еза... — «Тхо долча штате хьо дIачуэцилга дац вай дувцар. — къамаьла юкъенйккхар вож. — Кхыча мехкашкара баьхкача студентий а Вьетнамерча тIемаца дувзаденна кегар лелаберий а хьакъехьа юкъ-юкъе тхога хоам бергба Iа. Тхона а пайда хургба, хIаьта зе хьона а хургдац». Ийст ца хулаш цхьа юкъ а яьккха, вербовщика кхы тIа а шаьрде дагахьа аьлар: «Цу тIа а из-м патриот хилар а ма дий».

ЦРУ ГУРАШКАШ.

ЦРУ-рча наставнико бетта цкъа дIанийдора Лайона аргIанара оакхал, хьалхагIа даьр хоасталора, кхо бIаь доллар чудоалла бот Iо а билле дIаводар.

Ше леладечох эхь хеташ варий Лайон? «Итт шу хьалхагIа хинна хIама хIана юха дагалоха хало да, — цIог хьувзалу цо. — Вешта, кхы сона гуш телха хIама а дацар кхыча мехкашкарчарна оакхал дарах. ДоттагIашца-м, бакъдар аьлча, кхыча тайпара лелалора из: цкъаза тоам боалаш хетар. ТIаккха сай декхараш теркал ца де гIертар со».

— Цхьабарашта халахетар даь хила а мег аз, — ший безам боацашехьа а мукIарал ду цо. — Цхьабараш университет яьккхачул тIехьагIа гIийрта хила а тарлу къайлагIара заказаш кхоачашдеча фирмашка балха баха, цхьабакъда спецпроверках чакхбаьннабац. ЦРУ-ней ФБР-ай юкъе айхха бувзам ма бий, цудухьа каст-каста шоайла хоамаш дIа-юха тел цар.

ХАДА ДОЛАДАЛАР.

Цхьа шу даьннача гIолла киса йоаллаш диплом а йолаш Сент-Лунсерча «Макдонел эйркрафт компане» заводе балха вахар Лайон. Шортта алапи долаши дIахо тоаболла гарлуши бар болх. Цул совгIа, эскаре гIулакх де ваха ца везаш, долче, Вьетнаме корта Iобиллара кхерама кIалхара воаккхар цо.

ХIаьта а кIалхара воалавалалнзар Лайон. 1966 шера 17 декабре сент-луисски аэропортеэккхам хилар. Ираза, цхьаккха а лозаванзар, вешта материальни зе а дацар лоадама — массехк бIаь доллар мара.

Цу хана баре вагIар Верн, пивах къург а беш. Циггача лаьцав из лаца а: из чуIийначча цIагIара кораьй хатар дера Верн дакъа хилар бакъдеш йола хIамаш.

Цхьаккха дича а бехк шийна дIатIалоацаш хиннавац Лайон: «Сона сенна эшаш дар эккхам белга?» Бахьанаш? Лайон дог тийша вар, цу хьовзам хиннача дийнахьа лер доацаш тIап аьнна вайна дIаваьннача лоалахочо шийна чутайса хиларах.

Судо решени ярга ца а хьежаш, Лайон балхара мукъавалийтар компане. Де-Мойне дIаваха вийзар. Керлача моттиге из дIаккхьачачул тIехьагIа эггара хьалхарчарца из волча вера ЦРУ-ра «опекун»: «Хьайна тIаденача довна сагота ма хилалахь, оаха новкъостал дергда хьона цу исторена юкъера валара. ТIема духьаларча организацешкарча дIаьха кортош дараша вIашагIделла хила мегаш да из эккхам белга. «ТIаккха, бокъонца цунах тешам бенна хилар а дувцаш, аьннад цо: «Керда болх дIаболабергбацар-хьогI Iа? Кубе сагота эш тхона бIаргаши лергаши...»

КЕРДА ЮХЬ.

ООН-ерча Кубай массазарча представительстве чуденнав Лайон, цига ший хур-могар даьд цо шийх тешам болийта гIерташ: КIайча цIено Вьетнаме лелаеча авантюрана ше дергдар фуд ца ховш дорхвенней ший моттиг кубински революционерий мугIараштa юкъе хиларах дог тийшаи вола тIема духьаларча болама активист ва ше яхаш. Башха тешаме доацаш хийтта хургдолаш да цо дийцар — цунах тийшабац. Цхьабакъда Лайона доал дераш юхабоалаш хиннабац, тIаккха цунах хиннав Гарри Брайант — Вьетнаме тIом бе ца лайнеи цудухьа ведда Канаде вахаи зIамига саг.

— Дакха хIама доацаш документаш делар сона, «аьшка» легонда кийчйир, — яхаш дувц Лайона. — Сона еннача задане гIа Торонто ваха, цига ваха чIоагIвала, цул тIехьагIа кубински консульства болхлошка сайна фу гIулакх дуларгда дIадувца дезаш вар со.

Кубинцаш, Брайантах — Лайонах ца тешар кхозалагIа тохабелча мара юхатоха вIаштIехьдалаанзар — цхьа ах шу даьннача гIолла Монреале. Июле юххера а хоам бир цунга, Гаване из кхыча мехка специалист санна тIаэца раьза хиларах.

Ше лийрхIар кхоачашдаь ваьнна Лайон Кубе кхача сихвенна вацар: хIанзчул тIехьагIа Iомаде дезаш шпионажа Iилма дар цун. Ричмонда (Вирджиния яха штат) юххерча Келт-При яхача дешара лагере ЦРУ инструктораша дувла а ца дувла а гера леладе, латара приемаш е Iомавора из, къайлагIара йоазош де, кхыйола шпионски гIулакха говзалаш хьехар цунна.

Юххера а Гаване кхаьчав Брайант — Лайон. ЧIоагIа хьашт долаш, Iимерза тIайицав из кубинцаша. Дика алапи а долаш атмосферана тохкамаш деча института директора помощникалла гIулакхе вахийтав из. ХIаьта чикагски банке цун цIерагIа ЦРУ-с хIара беттабетта цхьа эзари ах эзари доллар Iодийхкад.

Лайонал совгIа институте болх беш дуккха кхыбола кхыча мехкашкара — керттерча даькъе социалистически мехкашкара, Кубайна вежарашха новкъостал де ловш хинна специалисташ а бар. Царна тIехьавувзавеннав Лайон: «Шоай гIулакхах теттара дика кхеташ, хьаьнала, хьакхашта нах бар уж. Царца вIалла хало йоацаш доттагIал а тесса, царех шоаех, цар балха профилах, увттасча оборудованех йола сведенеш гулъе волавелар со».

Укхаза цхьан минута къамаьл юкъахдаккханза даргдац Лайон болх беш хинна институт Кубай халкъа боахама эггара саготагIа эшаш йола — йокъалца къовсам лоаттабара проблема къоастаеш яр.

Японе яржаш латт вахарга дIалодар дегIаахара духьалара кампани.

ТIеххьарча ах шера 50 процент лакхбеннаб хьакхий дулха мах. 1 июле денз дуган кIини маьхаш 19 процент лакхдаьд. ХIанзчул тIехьагIа пачхьалкхен машинаькъашка гIолла дIа-хьа ахара, электроэнерге, телефонийн телеграфийн гIулакхаш дара маьхаш кхы а айде лаьрхIад.

СУРТА ТIА: маьхаш лакхдалара духьала цIенноахоша яьча митинге.

Джапан пресс—ТАСС сурт.

МАССЕ ХАНА ГIУЛАКХАЦА

1958 шера хьалъе йолайир Грозне стоматологически поликлиника. Цига ларда эггара хьалхара кхера билларех я цу хана денз цига болх беш хьайоагIа Дроздова Клавдия Евдокимовна. Цун къахьегама стаж ткъаь итт шерал тIехъяьннай.

Шийна дага мел доагIача денз болх беш хьайоагIа Клавдия Евдокимовна. Атта хинналац цун вахар. Дай нанеи лацар. Наьна йишас хьалкхею из. 1940 шера Клавас чакхйоаккх Ташкентски финансово-экономически техникум.

Халача тIема шерашка КГБ йоаккхагIйола бухгалтер йолаш болх беш хул из. Низ а хьинар я кходац цо моастагIий ма-хулла сихагIа гораоттабара. ТIом йистебаллалца мах боацаш цIий дIателаш хилар донор Клавдия Евдокимовна.

Хоза я цун оаз. Дика лохк пианино а гитара а. ТIема шерашка госпиталашка тIема доакъошка художественни самодеятельноста коллективаца выступленеш йир. Лаьттан тIа машар этта тоъал ха яле а совгIаташа — «1941—45 шерашка Германегара Котало яккхарах», «Германегара Котало яьккха 25 шу дизар», «Къопахчалахи деналахи», «Котало 30 шу дизар», «СССР Герзащиярча. Низий 50 шу дизара» еннача медалаша йиц ца йолийташ дагаулийт дIаяха бирса ха.

Хьалха санна тахан а сатем боацаш массанахьа кхача гIерташ массанена товра де гIерташ хьайоагIа регистраторалла болх беш йола Клавдия Евдокимовна. Дукха еза из коллектива. Коммунистически къахьегама ударника цIи сийленца лелаю тIема а къахьегама а ветерана.

Я. РОЗИНА,

СУРТА ТIА: тIема а къахьегама а ветеран К. Е. Дроздова.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЧЕМПИОНИЙ ТОЛАМАШ

МОНРЕАЛЬ, 23 июль. (ТАСС спец. корр. Б. Буховцев, Г. Хачкованян, Ю. Хромов).

Сийрда фейерверк санна чакхъялар кхалнаьха гимнастически турнир. Цу сарахьа «форума» помосте массарел а тIех яр дошо медалаш яьха Команечи Надяи Ким Неллеи: хьалхаръяр — брусьяш тIеи бIоагIа тIеи ловзара, шоллагIъяр — кхувсаяларан ший лоIамера упражненеш яран. Юха а сердалон табло тIа гучаьлар цифра 10 — шозза Команечи Надяней цкъа — бIарг тIа ца отташ кадал, дог гIоздаьнна ший лоIамера упражненеш яь яьнначул тIехьагIа Ким Неллянеи. ХIаьта цул хьалхагIа боарам кхоачашбе 0,05 балл эшаш нйсаяр Чимкентера студентка, хIаьта а шийх бIубенна йолча цо цIаьха тохаенна кхоачашдир ше лийрхIар.

Цхьатарра вай кхо спортсмен вахар саблистий финала юкъе. Цу тайпара хIама ца хула дукха ха я фехтовальщикий олимпийски турнирашка. Вай кагийча наха тур бе а делла сийлахьча пьедестала тIа оттарга бода никъ баькхкаб ала йиш йолаш да гIулакх, кхоккхе а лагIа цкъа «хьа а даьккха!» Цу сарахьа кхы цхьаькха шийца нийслургвоацаш вар Кровопусков Виктор. Пхеззе а тIом беча кот а ваьнна, дошо совгIат даьккхар цо. Эггара низкъалагIа бар минчанинца Сидяк Викторца цун хинна къовсам. Москвич котваьлар — 5:4. Сидяка, ший соперника котало дег тIара даькъала а йийца, бронзови медалах кхоачамбир. Дото лагIа тIа ваьлар Назлымов Владимир.

Цкъа санна дукхаза а дийцад вай Олимпиаде доттагIалеи цхьана гIулакхаш леладареи хьал да яхаш, хIаьта вай команда бокъонца вежарашха дола гIулакхаш да социалистически мехкий спортсменашца. Цунца дола тешал да яхъаш шоаш а Олимпийски юрта каст-каста хулаш дола вIашагIкхетараш а.

...Польски олимпийцаш болча яхар безача викалех латта делегаци — Борзов Валерийи Турищева Людмилеи. ГIорбаьннача вай чемпионаша къаман цIей-Польша юхаоттаьдийцар доттагIий, совгIата эрсий самовар, даьхенна гаьна болча хана къаьстта хоза уйла дег чу йоссаеш йола цIагIарча пхьегIа ший тайпара символ елар.

Халкъа Польша цIейна дола совгIат хилар хIанзарча пятиборье Янош Пециака яьккха дошо олимпийски медаль.

Денал дола бIухо ше хилар хьахьекхар Леднев Павела. Низкъалча къовсаме шоллагIа моттиг а лаьца дото медаль яьккхар цо 5485 очко а ойлаш, бронзови медаль чехословацки спортсменага Бароту Янага я — 5466. Мосолов Бориса 5200 очко а яьккхе бархIагIа моттиг лаьцай.

КIеззига хьалхагIа 200 метр гаьна нек дара белгабаьннача вай мехкараша-брассисткаша хьахьекхар бIаь метр нек даза а шоаш цIенхаштта чакхбовла дага хилар. Цу даькъе дика толамаш даьхар олимпийски чемпионка Кошевая Марина керте а йолаш йолча цу кхаь йоIо.

Кхы цхьаькха а цхьа медаль, хIанз бронзови яр яьккхар ший лоIамагIа 3 минутаи 55.76 секундеи 400 метр нек даьча Запорожьерча Раскатов Владимира. ХьалхагIа а цунга хинна Европа рекорд тоайир 2.26 секундана. Дошои дотои медалаш кхаьчар США спортсменашта Брайан Гуделлаи — 3.51,93 (дунен керда рекорд) Тиму Шоунеи — 3.52,54.

Дунен керда рекорд а йоаккхаш — 3.42,22 — вIашагIъийнача эстафете котъялар США команда 4x100 м. Вай нек дераш пхелагIа бар — 3.49,90 (СССР рекорд).

Кхо метр лакхачара чутоссавалара котваьлар Фил Богге (США), шоллагIча моттиге ва итальянец Франко Коньотто. Минчачина Косенков Александра бронзови медаль яьккхар.

Юха а дото хилар из ди вай штангисташта. Олимпиада 20 шу даьннача дебютанта болгарски штангиста Иордан Литкова сорига а лаьрхIача 335 килограмм айийр, вокх олимпийски дебютантал Вартан Милитосянал 5 килограмм тIех а воалаш. КхоалагIча моттиге ва соахкара дунен чемпион ГДР-ера Петер Венцель — 327,5 килограмм.

Вай боксеро-ондачо Иванов Виктора халача къовсаме эшавир ГДР-ера Юрген Фангэнел.

Олимпиада дукхача къовсамий чемпион, СССР спорта заслуженни мастер Николай Андрианов.

Олимпиада шоллагIа призер О. Корбут.

Олимпиада езача атлетикера дото призер В. Мелитосян.

ПИОНЕРСКИ АХКА
САКЪЕРДАМЕ САЛОI

Чакхбоалаш латт пионерски каникулий шоллагIа бутт. Цу юкъа дукха керда хIамаш дайзад берашта пионерски лагерашка, берий майдашка.

Назрановски района ерригача школашка болх беш я укх шера ахканара унахцIено толяра площадкаш. Цу площадкай болх сакъердаме а пайдане а хилар тийша да творчества, инициатива, коллективизма уйлаца берашта кхетам бала харах. Царна коммунистически кхетам балара дергига а теркалдаьд плана тIа. Школаша юкъедоаладаьд тIема а къахьегама а сийлеи моттигашка походаш яр, спортивни цIойш, тIема а къахьегама я ветеранашца вIашагIкхетар.

Обществана пайдане болча къахьегамцара дешархой безам совбаккхаран шоай мохк бовзаран белгалъяьха тайптайпара формаш йола гIулакхаш ду. Из болх къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб Назрановски № 3, Яндрерча, Пхьилекъонгий-Юртарча № 2, Экажкъонгий Юртарча № 2, Наьсар-Кертерча № 1 йолча, ТIой-Юртарча юкъерча школаша.

Дукха деноош доахача походашка ваха хургба 276 саг, цхьан дешарча походе — пхи бIаь гаргга. Экажкъонгий-Юртарча № 1 йолча юкъерча школа дешархой шозза городе Орджоникидзе хиннаб. Иштта 5-гIеи 6-гIеи классий дешархоща Экажкъонгий-Юртеи, Iаьлий-Юртеи гонахьара моттигаш, Iалам довзара кхо экскурси яьй. Уж хиннаб Карабулакски водохранилище а.

Дукха вIашагIкхетараш хиннад берий цIи хезача нахаца, къахьегаме хьалхалаттарашца. Дешархой болча хиннаб Назрановски совхоз-техникумера болхлой П. О. Часыгов, М. К. Канцыгов. Хоза чакхдаьлар республика Лакхехьарча Совета депутатаца доаркайна Катиева Любайцара вIашагIкхетар а.

Биллац дешархошта шоай вахара дукхха шераш берашта дIаденнь къаьна хьехархой а. Безаме чакхдаьлар хьехархоща Ю. Я. Костоевца, Ю. Т. Барневца, М. У. Костоевца вIашагIкхетар.

Дешархоша шоаш кийчъяьй спортивни майда.

Назрановски № 2 йолча юкъерча школе берий ахканара салаIара кулгаллеш ва физрук Арсельгов Мухьмад. Сакъердаме чакхъяьлар укхала шахматно-шашечни турнир, мини-футболах йола яьхьаш.

Дика вIаштIехьдаьккхар берий салаIар Пхьилекъонгий-Юртарча № 2 йолча юкъерча школе а. Воспитателаша Хамхоеваси Даурбековаси производстве а гонахьарча моттигашка а экскурсеш яьй. Бераш хилар ялат дIачуийдеча пункте, къахьегаме хьалхалаттарашца вIашагIкхийтар. Маькхеча заводе хилар Наьсар-Кертерча № 1 йолча юкъерча школа дешархой. Цу школа хьехархоша Л. П. Коломнеца, Н. А. Украинскаяс, Л. М. Тутаевас дешархошта яьй наькъашка лелара правилах йола практически занятеш. Тайптайпара сакъердаме а пайдане а йола конкурсаш чакхъяьхай укхаза. Дешархоша концерташ тийннад шурий-товарни ферма болхлошта.

Района школа дешархошта дукха еза туристически походаш. Масала, Гамурзиевски юкъерча школа дешархой походе хиннаб.

ТIой-Юрт — Долакха-Юрт — Наьсар-Керте — Экажкъонгий-Юрт-Сурхо тIа — Крепость яхача маршрутагIа лаха хиннад бераш. Цига берий тIема а къахьегама а ветеранашца вIашагIкхетараш хиннад, тIем тIа байнарий кашамашка линейкаш яьй.

Иштта Дарьяла чIоже а турпоходе хиннаб дешархой. Цу ерригача походашта кулгаллеш ва Озиев Iадрохьим. Цу наькъашка из уха массехк шу да. Дукха веза из берашта. ХIанз Iармхий — Таргим-Оалкам — Мужеча яхача маршрутагIа баха кийчлуш ба дешархой.

Походашка района кхыча школашкара а ух. Физрукаца Т. Альмурзиевца Iармхий баха хиннаб Назрановски № 1 йолча юкъерча школа дешархой. Дукха кердадар дайзад царна, Элистанже хиннача туристически слете дакъалаьцад. Долакх-Юрта гIолла поход яьй Назрановски № 3 йолча юкъерча школа дешархоша. Граждански тIема доакъошхочуна А. Даурбековца, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъошхоща марацен сесагацеи МанкиевгIарца вIашагIкхийтта хиннаб. Кастта уж гIоргба Назрань-Iармхий — Мужеча яхача маршрутагIа.

Дешархоша салоIача юкъа чаккдаха дукха сакъердаме гIулакхаш белгалдаьд района школашка. Цу юкъе бергба тимуровски болх, ловзараш, школана гIо дар, иштта дукха кхыдар.

Школьни пионерски лагерашка районе салоIаш да 800 бер. Районе болх беш я 21 производственни школьни бригадеи школашта ремонт ю 13-тта бригадеи.

Масайолча школаша совхозашца производственни договораш даьдар. Бакъда, цунах гIулакх хулаш дац. Совхоза кулгалхоша лаьттан участкаш хьакъоастаяц, бераш балха дIа-юха кхувларгдолаш вIаштIехьдаккхац. ХIара шера дешархой бригадашка ца боагIаш бола болх байт. Цудухьа бераш балха хьа ца ухаш моттигаш хул. Цхьана дага а баьнна совхозий кулгалхоша а школаца а цу гIулакха цхьа барт бар лов.

Л. КАРПЕНКО,
Назрановски Районо инспектор.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

КЕРДА КНИЖКАШ

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIалгIай книжкай издательствас гIалгIай меттала арадаькхкад Аушев Султан-Хьамида «Лорадь ираз» яха сборник. Цу тIа я из цIи йола повесть, «Шоферий тхьамада», «Тешам», «Таксист», «Къахьаникъ» яха дувцараш.

Къонача писатела эггара хьалха арадаьнна книжка да из, гIалгIай проза дегIайоалаеча цо хьалхара баьккха гIа ба из.

Иштта арадаьннац журналиста Осмиев Микаила очерки «ДоттагIалах латт ираз» яха сборник а. Цу тIа я цхьана къахьегаш боахкача эрсех, гIалгIаех, хIирех, кхычарех йола «ДоттагIлеи цхьоагIо», «Гоннахьа доттагIий хилча», «Ахархочун сий» яха а кхыйола а очеркаш.

Ю. ЮСУПОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
27 ИЮЛЬ

9.00—Кердадараш. 9.10—Iуйранара гимнастика. 9.30 — Мультфильмай программа. 10.00 — «Хала тарлушдар — тамашийнадар» Передача дIахьу С. П. Капица. 11.00 — XXI-ча ахканарча Олимпийски ловзарашка. 15.10 — Телевизионни документальни фильм «Николай Кузнецов». 16.05 — А. С. Пушкина музея Онегински зал. 16.50 — «ЦаI массанена а массана а цхьаннена хьалхара» Ленинградера передача 17.35 — Дукхха сереш йолча телевизионни спектакла «Шпагаца кIаьнк» премьера (7-гIа сери). 18.00 — Кердадараш. 18.30 — «Дунен халкъий творчество». 18.55 — «Котало». Передача дIахьу Советски Союза шозза Турпала Эскара инарала П. И. Батова. 19.25 — «Дийнахьарча сеансе ши билет» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — XXI-ча ахканарча Олимпийски ловзарашка. Передача чаккхьяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00—«Нохч-ГIалгIайчу гIолла» Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.20 — Халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 18.35 — Спортивни дневник. 18.45 — Киножурнал. 18.55 — «02-е ЛадувгI». Телевизионни журнал. 19.15 — Шоана, бераш. 19.35 — «ДоттагIалца ба вай низ. Яхь лелаеча городашка: Хасой-Юрт — Гудермес» (нохчий меттала). 20.35 — Хоамаш, реклама.

28 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Дийнахьарча сеанса ши билет». Художественни фильм. 11.00 — XXI ахканарча Олимпийски ловзарашка». 15.00 — «Сибирь БАМ — Iилма». Iилман популярный фильм. 16.00 — «Даниэль Дефон цун книжкеи». 16.30 — «Тха беш». 17.00 — «Берашта стихаш». 17.30 — Дукха сереш йола телевизионни спектакль — «Шпагаца кIаьнк». Премьера. (8-гIа сери). 18.00 — Кердадараш. 18.30 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 18.45 — Юртий сердалонаш. 19.20—«Спортлото» тираж. 19.30 — Цт. Экрана тIа дукхвашха. «Го» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — XXI ахканарча Олимпийски ловзарашка. Передача чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч-гIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Республике керда гIишлош хьалъеча. Кога гIирс бу фабрика ший ханнахьа яь яккха (гIалгIай меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Кхашка хий дилларах пайда балар. Н.ГI.АСС.Р юртабоахама Министра заместителя С. Э. Дышнева выступлени (нохчий меттала). 19.00 — Берашта кинопрограмма. 20.00 — Документальни фильмай кинозал.

РАДИО

27 ИЮЛЬ

6.30 — ХIара кхайна — дикала Знак. МагIалбика комсий бешамашка (эрсий меттала). 7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.23 — «Сердало» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 8.30 — Иллей концерт. «Са республика» (гIалгIай меттала). 8.45 — ДIа юха лелаю музей кхашка къахьегараш болча (эрсий меттала). 9.15 — Тха почта (нохчий меттала). 9.30 — «Къона заманхо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 16.00 — Юртий депутатий гIулакхаш. Наурски районера передача (гIалгIай меттала). 16.15 — «Дика гIулакхаш дIадоладераш». Грозненски локомотивни депора зарисовка (нохчий меттала). 16.30 — Юрта боахама къахьегамхошта концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

28 ИЮЛЬ

7.15 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 8.30 — ДоттагIало дебаду толамаш. ГРМЗ-ера передача (гIалгIай меттала). 8.45 — «Коштельдинский» совхоза дикагIволча комбайнерага В. Абдурашидовга дола ашарий радиооткрытка. 9.15 — Ветеран массая а ший метта ва. Хьалха тепловоза машиниста хиннача В. Г. Сербиенкох дувцар (эрсий меттала). 9.30 — Интернациональни доттагIала радиоклуб (гIалгIай меттала). 9.50 — «Керда IаьдIлаш — вахаре» КПСС-а Грозненски райкома Х. Талагатова выступлени (нохчий меттала). 16.00 — Халкъа рузкъа лежкъадераштa чаькъаш дIакъовла. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда члена З. Исрапилова беседа (нохчий меттала). 16.15 — Дукха шура яккхара тIехьа. «Труд» совхозера передача (гIалгIай меттала). 16.30 — «Дагалаьттача наькъагIа». СМУ-2 каменщиках Арсемиковах очерк (гIалгIай меттала). 16.45 — «Гудермесский» совхоза свеклаш лелаераш болча. Корреспонденци (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней кIезиг-дукха морхаш а йолаш Малхбузехьара секунде 3—7 метр сиха мух а хьекхаш хилеи, фегара температура республике гIолла 27—32 градуси Грозне 29—31 градуси йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанция.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отдели — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Мояковске 92, Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 5472.